

Raport
zespołu oceniającego Państwowej Komisji Akredytacyjnej
z wizytacji przeprowadzonej w dniach 11-12 lutego 2011 r.
na Wydziale Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im.
Marii Grzegorzewskiej w Warszawie dotyczącej oceny jakości kształcenia
na kierunku „pedagogika specjalna” na poziomie studiów pierwszego i
drugiego oraz jednolitych studiów magisterskich.

Informacje wstępne.

1. Skład Zespołu Oceniającego.

Wizytację przeprowadził Zespół Oceniający w składzie: prof. dr hab. Bożena Muchacka (przewodnicząca, członek PKA), dr hab. Iwona Chrzanowska (ekspert PKA), prof. dr hab. Wiesław Ambrozik (ekspert PKA), mgr Grzegorz Laskowski (ekspert ds. formalno – prawnych PKA), Dawid Kolenda (przedstawiciel PSRP, ekspert PKA).

2. Krótka informacja o procesie przygotowania do wizytacji i jej przebiegu.

Państwowa Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku. Poprzednio, Prezydium Komisji pozytywnie oceniło jakość kształcenia Uchwałą Nr 815/2004 z dnia 9 września 2004 r. Poszczególne części Raportu uwzględniają zmiany jakie zostały zrealizowane w Uczelni od ostatniej oceny.

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Władze Uczelni stworzyły bardzo dobre warunki do pracy zespołu wizytującego.

Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię Raportu Samooceny, przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji dotyczącej: organizacji Uczelni, spraw kadrowych oraz toku studiów, a także rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, jego pracownikami i studentami ocenianego kierunku oraz przeprowadzonych hospitacji zajęć dydaktycznych.

Załącznik Nr 1 - Podstawa prawna wizytacji.

Część I. Uczelnia i jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów oraz ich organy.

1. Ocena misji i strategii uczelni, pozycji uczelni w środowisku oraz jej roli i miejsca na rynku edukacyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia jakości kształcenia i ocenianego kierunku studiów.

APS im. Marii Grzegorzewskiej jest publiczną uczelnią pedagogiczną posiadającą osobowość prawną, działającą na podstawie: ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.), statutu APS zatwierdzonego

przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w dniu 29 października 2009 r. APS od początku swego istnienia (od 1922 roku jako PIPS) pełni misję służby społecznej na rzecz osób specjalnej troski i ich środowiska. Swoją misję APS określa jako kształcenie w duchu humanizmu, tolerancji i aktywnego sprzeciwu wobec wszelkich form dyskryminacji, zgodnie z przesłaniem Marii Grzegorzewskiej, patronki Uczelni „nie ma kaleki - jest człowiek”. W 2008 Uczelnia jako pierwsza w Polsce otrzymała tytuł „Uczelni z misją”.

Uczelnia jako ośrodek akademicki rozwija badania podstawowe i aplikacyjne w zakresie pedagogiki, pedagogiki specjalnej edukacji artystycznej i pracy socjalnej.

APS pełni ponadto znaczącą rolę wobec środowiska lokalnego w zakresie usług edukacyjnych, terapeutycznych i arteterapeutycznych, świadczonych zarówno przez nauczycieli akademickich, jak i studentów - wolontariuszy. Współpracuje z Koalicją na rzecz Ochoty - ruchem społecznym środowiska lokalnego, mającym na celu zintegrowanie aktywnych osób działających na rzecz środowiska, w której bierze udział 30 instytucji i organizacji, z Ośrodkiem Kultury Ochota a także z Mazowieckim Centrum Zdrowia Publicznego. APS sprawuje patronat honorowy nad kampanią społeczną „Ryzy Kochania” zainicjowaną przez Mazowieckie Centrum Zdrowia Publicznego, Samorząd Województwa Mazowieckiego oraz Stowarzyszenie MANKO. W ramach współpracy z Biurem Edukacji powstał projekt pt. „Wzorowa organizacja praktyk studentów Akademii Pedagogiki Specjalnej - zdobywanie umiejętności, twórcza radość, nauka i korzyści dla obu stron” mający na celu usprawnienie organizacji praktyk studentów APS w szkołach specjalnych. Ponadto w celu integrowania lokalnego środowiska Dzielnicy Ochota Uczelnia, organizując szkolenia i konferencje, współpracuje z Wydziałem Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Dzielnicy Ochota m. st. Warszawy oraz z Towarzystwem Kultury Teatralnej realizującym program edukacyjny poświęcony przeciwdziałaniu narkomanii, skierowany do studentów uczelni mazowieckich.

Misja Uczelni określona została w Uchwale nr 5A/08-09 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 24 września 2008 roku. Władze Uczelni potwierdzają nie tylko jej rolę dydaktyczno-naukową, lecz także inspiratorską i kulturotwórczą. W jej misję od początku istnienia Uczelni wpisana jest jej współpraca ze środowiskiem lokalnym oraz jest widoczna wydatna rola pedagogiki specjalnej w misji i rozwoju APS im. Marii Grzegorzewskiej.

2. Ocena zgodności kompetencji organów uczelni oraz jednostki prowadzącej oceniany kierunek studiów, zwanej dalej jednostką, określonych przepisami wewnętrznymi uczelni i podejmowanych działań z obowiązującymi powszechnie przepisami prawa.

Organy Uczelni oraz Wydziału zostały powołane zgodnie z przepisami wewnętrznymi Uczelni. Składy Senatu i Rady Wydziału są zgodne z przepisami powszechnie obowiązującymi oraz Statutem Uczelni.

Zakres spraw regulowanych uchwałami Senatu i Rady Wydziału jest zgodny z ich statutowymi oraz ustawowymi kompetencjami. Senat wywiązał się z obowiązku ustawowego w zakresie art. 169 ust. 2 ustalając warunki i tryb rekrutacji oraz formy studiów na poszczególnych kierunkach, podając uchwałę do wiadomości publicznej nie później niż do dnia 31 maja roku poprzedzającego rok akademicki, którego uchwała dotyczy, i przesyłając ją ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego.

Senat wywiązał się także z obowiązku wynikającego z art. 130 ust. 2 i 8 ustawy, tj. określił zasady ustalania zakresu obowiązków nauczycieli akademickich, rodzajów zajęć dydaktycznych objętych zakresem tych obowiązków, w tym wymiar zadań dydaktycznych dla poszczególnych stanowisk, oraz zasady obliczania godzin dydaktycznych. Wysokość pensum dydaktycznego została określona w sposób zgodny z art. 130 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

Rektor jest zatrudniony w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy na podstawie mianowania i w prawidłowy sposób wywiązuje się z obowiązków wynikających z art. 35 ust. 1 ustawy.

Opłaty za wydawane dokumenty zostały ustalone przez Rektora zgodnie z ustaleniami § 20 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634).

Rada Wydziału wywiązuje się z obowiązków ustawowych przewidzianych art. 68 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym dla podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni, uchwalając plany i programy studiów prowadzonych w ramach poszczególnych kierunków.

Zgodnie z przepisami art. 76 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym Dziekan jest zatrudniony w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy.

Z obowiązku nakładanego w art. 130 ust. 5 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym na kierownika jednostki organizacyjnej, tj. ustalenia szczegółowego zakresu i wymiaru obowiązków nauczycieli akademickich, wywiązują się dyrektorzy instytutów w porozumieniu z kierownikami zakładów.

Podczas wizytacji w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie zwanej dalej „APS” poddano analizie następujące wewnętrzne akty prawne oraz wyciągnięto następujące wnioski.

Regulamin studiów został wprowadzony z poszanowaniem zasady zawartej w art. 161 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.), co potwierdzone zostało odpowiednią uchwałą organów samorządu studenckiego Uczelni.

Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oraz trybu i kryteriów ich przyznawania w APS jest zgodny z Ustawą oraz został wprowadzony z poszanowaniem zasady zawartej w art. 186 ust. 1 Ustawy, co potwierdzone jest zaprotokołowaną i szeroką współpracą przedstawicieli studentów z Władzami Uczelni, a skutkującą wypracowaniem wspólnie i w porozumieniu aktu prawnego będącego przedmiotem analizy.

Umowa o warunkach odpłatności za usługi edukacyjne jest dobrym przykładem umowy szanującej równorzędność stron stosunku prawnego oraz nie zawiera postanowień uznanych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za klauzule niedozwolone w umowach cywilno-prawnych. W Uczelni przestrzega się art. 160 ust. 3 Ustawy w zakresie szczegółowego określania warunków odpłatności za studia w umowach ze studentami, co dotyczy także konsekwentnej polityki podpisywania aneksów do umów w razie zmian warunków odbywania studiów. Niemniej jednak umowa zawiera postanowienia niezgodne z Ustawą co przedstawiono szczegółowo w załączniku nr. 2 do Raportu.

Uczelnia prowadzi niezwykle czytelną politykę naliczania i pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne. Wewnętrzne akty prawne regulujące tę materię tj. Uchwała Senatu w sprawie szczegółowych zasad pobierania opłat za świadczone w APS usługi edukacyjne oraz Zarządzenie Rektora APS w sprawie wysokości opłat za usługi edukacyjne są przykładami czytelności i precyzji tworzenia aktów prawnych. Umowy zawierane ze studentami zawierają odniesienie do wymienionych powyżej aktów prawnych, ponadto każdy nowo przyjęty student studiów niestacjonarnych jest z nimi zapoznawany już w końcowym etapie rekrutacji na studia poprzez odpowiedni system elektroniczny Uczelni. Niemniej jednak wymienione powyżej akty prawne zawierają postanowienie niezgodne z Ustawą w zakresie pobierania opłat za usługi edukacyjne gdzie szczegółowa analiza dokonana została w załączniku nr. 2 do Raportu. Głęboko oczekiwanym jest usunięcie wskazanych niedogodności.

Załącznik Nr 2 - Uwagi szczegółowe do wewnętrznych przepisów uczelni.

3. Ocena struktury organizacyjnej jednostki w kontekście realizowanych przez nią zadań naukowych i dydaktycznych.

W Instytucie Pedagogiki Specjalnej funkcjonuje 7 Zakładów (Rehabilitacji, Podstaw Pedagogiki Specjalnej, Terapii Pedagogicznej, Pedagogiki Nieprawnych Intelktualnie, Psychopedagogiki Resocjalizacyjnej, Tyflopedagogiki, Pedagogiki Terapeutycznej, Surdopedagogiki). Przy Zakładzie Pedagogiki Nieprawnych Intelktualnie działa Poradnia dla Dzieci ze Sprzężoną Niepełnosprawnością. Struktura organizacyjna Instytutu jest ściśle związana z zadaniami naukowymi i specjalnościami prowadzonymi w ramach kierunku Pedagogika specjalna.

Należy stwierdzić, iż obecna struktura jest wystarczająca dla potrzeb dydaktycznych Uczelni i ocenianego kierunku.

4. Informacja o liczbie studentów oraz ocena spełnienia wymagań określonych dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.).

Tabela nr 1.

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich	
	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki
Studia stacjonarne	3728	2803	63	63
Studia niestacjonarne	3338	2911	-	-
Razem	7066	5714	63	63

Wnioski: Uczelnia spełnia wymagania określone dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym – liczba studentów studiujących na studiach stacjonarnych jest większa od liczby studentów studiujących na studiach niestacjonarnych. Osoby studiujące w formie stacjonarnej (nie uwzględniając uczestników studiów doktoranckich) stanowią ok. 53% ogółu. Tendencję ogólnouczelnianą w pewnym stopniu powielają proporcje zaobserwowane w podstawowej jednostce organizacyjnej, gdzie studenci stacjonarni to ok. 49% ogółu.

Od czasu przeprowadzonej w poprzednim roku akademickim oceny jakości kształcenia na kierunku „pedagogika” zwiększyła się liczba studentów Uczelni i zmianie uległy proporcje w liczbie studentów stacjonarnych i niestacjonarnych Wydziału. Wówczas w podstawowej jednostce organizacyjnej studenci stacjonarni stanowili niemal 52% ogółu.

Ponad dwukrotnie zwiększyła się liczba uczestników studiów doktoranckich.

5. Informacje o prowadzonych przez jednostkę kierunkach studiów i dotychczasowych wynikach ocen/akredytacji, a także posiadanych uprawnieniach do nadawania stopni naukowych i prowadzonych studiach doktoranckich.

Wydział posiada uprawnienia do kształcenia na kierunkach:

- pedagogika – studia I i II stopnia, jednolite studia magisterskie (ocena pozytywna Prezydium PKA - Uchwała Nr 1073/2010 z dnia z 21 października 2010 r.),
- pedagogika specjalna – studia I i II stopnia (ocena pozytywna Prezydium PKA - Uchwała Nr 815/2004 z dnia z 9 września 2004 r.),
- edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych - studia I stopnia (ocena pozytywna Prezydium PKA - Uchwała Nr 995/2010 z dnia z 7 października 2010 r.).

Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki oraz stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki. Pozwoliło to uruchomić w roku akademickim 2009/2010 studia doktoranckie.

6. Liczba studentów ocenianego kierunku studiów.

Tabela nr 2.

Poziom studiów	Rok studiów	Liczba studentów studiów		Razem
		stacjonarnych	niestacjonarnych	
I stopnia	I	417	220	637
	II	389	224	613
	III	329	173	502
II stopnia	I	155	550	705
	II	45	382	427
Jednolite studia magisterskie	I	-	-	
	II	-	-	
	III	-	-	
	IV	-	-	
	V	287	200	487
Razem		1622	1749	3371

Wnioski: Dostrzegalne jest wzrastające zainteresowanie studiami na kierunku „pedagogika specjalna”. Zasadniczo zarówno w przypadku studiów stacjonarnych jak i niestacjonarnych. Studenci drugiej z wymienionych form studiów nieznacznie przeważają liczebnie nad studentami stacjonarnymi, których jest ok. 48%. O ile w przypadku studiów pierwszego stopnia w widoczny sposób przeważa liczba studentów stacjonarnych, to w przypadku drugiego stopnia tendencja jest przeciwna, przy czym przewaga studentów niestacjonarnych jest znacznie wyraźniejsza.

Należy stwierdzić, iż obecna struktura APS jest wystarczająca dla potrzeb dydaktycznych Uczelni i ocenianego kierunku. Organy kolegialne i jednoosobowe Uczelni, podejmują decyzje zgodnie ze swoimi ustawowymi oraz statutowymi kompetencjami. Wywiązują się również z obowiązków przewidzianych dla organów uczelni przez ustawę. Politykę jakości uczelnia wiąże nie tylko z rzetelnym kształceniem, ale także z motywowaniem studentów do samodzielnej pracy intelektualnej i zdobywania doświadczeń naukowych, związanych z pełnieniem profesjonalnych ról, czy wynikających z szerszego niż dotychczas spektrum społecznych kontaktów. Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki oraz stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, co pozwoliło na uruchomienie w roku akademickim 2009/2010 studiów doktoranckich.

Część II. Koncepcja kształcenia i jej realizacja.

1. Cele kształcenia i deklarowane kompetencje absolwenta.
- 1.1 Ocena zgodności określonej przez uczelnię sylwetki absolwenta z uregulowaniami zawartymi w standardzie oraz struktury kwalifikacji absolwenta z przyjętymi w ramach Procesu Bolońskiego tzw. deskryptorami efektów kształcenia, tj. czy zakładane cele kształcenia oraz kompetencje ogólne i specyficzne, które uzyskają absolwenci odnoszą się do wiedzy, umiejętności i postaw, w tym umiejętności stosowania w praktyce zdobytej wiedzy, dokonywania ocen i formułowania sądów, komunikowania się z otoczeniem, kontynuacji kształcenia przez całe życie, a także czy przewidziano udział pracodawców w kształtowaniu koncepcji kształcenia oraz uwzględniono potrzebę dostosowania kwalifikacji absolwenta do oczekiwań rynku pracy.

Sylwetka absolwenta przygotowana poprawnie, spełnia wymagania zawarte w standardach kształcenia na kierunku Pedagogika specjalna, jak również określa kwalifikacje zgodnie z przyjętymi w ramach Procesu Bolońskiego deskryptorami efektów kształcenia. Zakładane cele kształcenia oraz kompetencje ogólne i specyficzne odnoszą się do trzech wskazanych obszarów: wiedzy, umiejętności i postaw. Bardzo dobrze opisane zostały umiejętności jakie uzyskają absolwenci dotyczące stosowania wiedzy w praktyce, formułowania ocen i sądów, komunikowania się z otoczeniem (w tym instytucjami związanymi z procesem kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży). W sylwetce absolwenta wskazano również na możliwość kontynuowania kształcenia po uzyskaniu dyplomu studiów I i II stopnia, w tym w APS w Warszawie. W koncepcji kształcenia w APS w Warszawie położono szczególny nacisk na dostosowanie kwalifikacji absolwenta do oczekiwań rynku pracy. Dla w pełni wzorowej oceny tej części dokumentacji konieczne jest wskazanie potencjalnych miejsc pracy dla absolwentów specjalności: *Pedagogika resocjalizacyjna, Terapia zajęciowa*. W przypadku

specjalności *Pedagogika terapeutyczna* wątpliwość budzi wskazanie posiadania kwalifikacji nauczycielskich do pracy w klasach I-III szkół ogólnodostępnych. Zgodnie z rozporządzeniem z 12 marca 2009, na które w uzasadnieniach powołuje się APS w Warszawie uprawnienia takie posiadają jedynie absolwenci kierunku *Pedagogika*, nie zaś *Pedagogika specjalna*. Zasadne wydaje się również, dla uniknięcia wątpliwości potencjalnych pracodawców, wpisanie do suplementu, informacji zawartych w sylwetkach absolwentów a dotyczących wskazanych miejsc pracy, nie zaś jedynie powołanie się na rozporządzenia. Uniknąć w ten sposób będzie można zwrotnych zapytań pracodawców o możliwość zatrudnienia absolwenta na danym stanowisku i w danym typie placówki edukacyjnej.

1.2 Ocena zasad rekrutacji i sposobu selekcji kandydatów, ze szczególnym uwzględnieniem zasad rekrutacji na studia II stopnia.

Zasady rekrutacji na kierunek *Pedagogika specjalna* w APS nie budzą wątpliwości. Warunki i tryb rekrutacji są określone każdego roku w odpowiednich uchwałach Senatu APS. 20 maja 2009 roku przyjęto je uchwałą nr 39/08-09, w której opierając się na art. 169 ust. 2 ustawy z 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.) określono zasady przyjęć na I i II stopień na kierunku *Pedagogika specjalna*. Zgodnie z zapisem w uchwale do ubiegania się o przyjęcie na studia I stopnia upoważnia świadectwo maturalne („matura stara” lub „matura nowa”), w przypadku studiów II stopnia dodatkowo dyplom ukończenia studiów I stopnia z tytułem licencjata na kierunkach z zakresu nauk humanistycznych. O przyjęcie na studia drugiego stopnia mogą ubiegać się również absolwenci innych kierunków, jeżeli uzyskali w trakcie studiów I stopnia kwalifikacje nauczycielskie.

Przyjęcie na studia I stopnia ma charakter konkursowy. Precyzyjnie określono zasady przeliczania punktów procentowych uzyskanych na maturze („starej” i „nowej”) w przedmiotach na poziomie rozszerzonym lub podstawowym (§ 3, uchwały z dnia 20 maja 2009 r.) osobno dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Dodatkowo opisano zasady dla kandydatów legitymujących się świadectwem „matury międzynarodowej”, obywateli polski, którzy ukończyli szkołę średnią za granicą (po nostryfikacji świadectwa dojrzałości, albo gdy do świadectwa dołączone jest zaświadczenie wystawione przez polski konsulat, szkołę lub władze oświatowe właściwego kraju potwierdzające uprawnienia do ubiegania się o możliwość rozpoczęcia studiów wyższych w kraju wystawienia świadectwa, świadectwo może być również potwierdzone przez odpowiednie kuratorium, właściwe dla miejsca zamieszkania kandydata w Polsce). Szczegółowo opisane zostały również warunki i treści

(przedmioty) egzaminów pisemnych dla kandydatów legitymujących się świadectwem „starej matury” – dla kierunku pedagogika specjalna jest to egzamin testowy z: biologii, historii, historii sztuki, wiedzy o społeczeństwie lub matematyki (zakres sprawdzianu obejmuje program szkoły średniej). W ww. uchwale wskazano zasady i formy oceny sprawdzianu testowego. Postępowanie kwalifikacyjne przeprowadzają powołane przez dziekana wydziału – wydziałowe komisje rekrutacyjne, szczegółowe zadania zapisano w § 7 ust. 2, uchwały z 20 maja 2009. Rekrutacja na kierunek pedagogika specjalna odbywa się drogą elektroniczną, terminy rozpoczęcia i końca rekrutacji na studia stacjonarne i niestacjonarne każdego typu ustalone zostały w zarządzeniu Nr 1/09-10 z dnia 10 marca 2010 r. Zaznaczyć wypada, że przyjęty model rozwiązania jest przejrzysty, logiczny gwarantujący od rozpoczęcia kształcenia nastawienie na wysoką jakość usług edukacyjnych.

Przyjęcie na studia II stopnia na kierunku pedagogika specjalna również ma charakter konkursowy. Przystąpić do niego można zgodnie z wyżej wskazanymi zasadami, niemniej o przyjęciu na studia stacjonarne decyduje wynik egzaminu pisemnego (w formie testowej). Rekrutacja na kierunek pedagogika specjalna (studia II stopnia) odbywa się, zgodnie z zarządzeniem Przewodniczącego UKR APS (z dn. 10 marca 2010) na specjalności nauczycielskie i nienauczycielskie. Rekrutacja na specjalności zgodnie z zarządzeniem Dziekana Wydziału NP z dnia 16 września 2010 r. odbywa się na podstawie złożonej przez studentów deklaracji wyboru, podczas postępowania rekrutacyjnego. Rekrutacja na specjalność studiów II stopnia na kierunku pedagogika specjalna realizowanych w ramach projektu „Pedagogika specjalna – nowa specjalność” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego odbywa się podczas procesu rekrutacji na kierunek. Studenci realizujący specjalność ze środków EFS zobowiązani są do realizacji zadań zgodnie z wymogami określonymi w umowie i regulaminie zawartych w dokumentacji konkursowej projektu.

Szczegółowe zasady rekrutacji określone w § 2 ust. 4.2. i 4.3. nie budzą zastrzeżeń. W § 3 powyższego rozporządzenia opisano tryb i kalendarz egzaminów wstępnych. Zaznaczyć należy, że postępowanie rekrutacyjne prowadzone w APS w Warszawie spełnia wszelkie wymogi formalne (uchwały i rozporządzenia) i merytoryczne odnoszące się w sposób bardzo precyzyjny do wszelkich możliwych wariantów wyboru ścieżki kształcenia, jak i warunków, które kandydat musi spełnić.

1.3 Ocena realizacji programu studiów, z punktu widzenia zgodności realizowanego programu studiów z deklarowanymi celami kształcenia, tj. czy przyjęte rozwiązania

programowe umożliwiają osiągnięcie każdego z deklarowanych celów kształcenia sformułowanych w sylwetce absolwenta oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta, a także ocena spełnienia wymagań określonych w standardach, w tym analiza porównawcza planów studiów i programów kształcenia z obowiązującymi w czasie ich realizacji standardami.

Ocenie podlegają również: sekwencja przedmiotów, oferta zajęć do wyboru i stopień internacjonalizacji kształcenia.

Treści programowe zakładają możliwość realizacji określonych w sylwetce celów kształcenia. Plany i programy studiów na kierunku *Pedagogika specjalna* wyraźnie koncentrują się na kształtowaniu kompetencji specjalistycznych/specjalnościowych istotnych w procesie dydaktycznym i uzyskaniu założonych celami kształcenia kwalifikacji. APS w Warszawie jest uczelnią gwarantującą wysoką jakość przygotowania pedagogów/nauczycieli uprawnionych (na mocy uzyskanych kompetencji) do realizacji zadań edukacyjnych/wychowawczych skoncentrowanych na osobie z niepełnosprawnością.

Bloki przedmiotów specjalnościowych są merytorycznie wyczerpujące i dają gwarancję wykształcenia spełniającego wymagania w tym zakresie.

Oferta zajęć do wyboru stanowi co najmniej 30% liczby godzin będącej różnicą łącznej liczby godzin zajęć określonej w standardach i liczby godzin zajęć przeznaczonych na realizację treści podstawowych, kierunkowych oraz zajęć ujętych w pkt. V standardów kształcenia, zgodnie z wymogiem określonym w § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia a także trybu tworzenia i warunków jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz. U. Nr 164, poz. 1166, z późn. zm.).

Programy przedmiotów realizowanych w ramach planu studiów w zdecydowanej większości nie zawierają założeń związanych z realizacją przedmiotu, niemal powszechny jest brak określenia przedmiotów wprowadzających wraz z wymaganiami wstępnymi szczególnie wówczas, gdy układ przedmiotów w planie studiów nie stwarza ku temu żadnych problemów, wcześniej w planie studiów realizowane są przedmioty, których zaliczenie powinno stanowić warunek wstępny (nie dotyczy specjalności Logopedia). Dopracowania, uszczegółowienia wymagają warunki zaliczenia dotyczące formy (np. egzaminu – pisemny/ustny; pisemny testowy/zbudowany z pytań otwartych) i kryteriów oceny (np. przedmiot: *Socjologia, Teoria wychowania, Patologia społeczna*). Nie wskazano formy i warunków zaliczeń m.in. w programach przedmiotów: *Fizjologia i patologie umiejętności ruchowych, Potrzeby osób z*

różnymi niepełno sprawnościami i chorobami, Zawodoznawstwo, Wybrane zagadnienia z gerontologii, Ortodoncja. Zdarzają się, incydentalnie, braki w określeniu metod kształcenia (np. *Techniki plastyczne w terapii osób niepełnosprawnych*, *Ustawodawstwo polskie w obszarze osób niepełnosprawnych*), znacznie częściej brak wskazań na literaturę uzupełniającą (np. *Techniki plastyczne w terapii osób niepełnosprawnych*, *Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych*, *Ortodoncja*, *Konstruowanie indywidualnych programów – specjalność Andragogika specjalna i doradztwo zawodowe* – w przypadku tego programu wskazano ponadto na jedną tylko publikację z zakresu literatury obowiązkowej). Niezrozumiały zapis dotyczący punktów ECTS np. w przedmiocie – *Europejskie nurty pedagogiczne* „0 lub 2.00” – czy „0” należy rozumieć jako brak przypisania przedmiotowi wartości punktowej? Jak rozumieć zapis „2.00”? W planie studiów 2007/2008 przedmiotowi przypisano 2 punkty ECTS. Programy kształcenia przedmiotów realizowanych w APS w Warszawie wymagają technicznych korekt w ww. obszarach.

W APS W Warszawie kształcenie na kierunku Pedagogika specjalna odbywa się w ramach specjalności nienauczycielskich i nauczycielskich.

Sekwencja przedmiotów w planach studiów nie budzi zastrzeżeń.

W planach studiów z roku 2007-2008 ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą nr 104/08-09 z 27 maja 2009 zaplanowano realizację kształcenia na studiach I stopnia w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym. W planach studiów uwzględniono grupy treści: podstawowych, kierunkowych, kształcenia ogólnego, poszerzających wiedzę ogólną oraz specjalnościowych.

W przypadku studiów stacjonarnych większa niż wymagana w standardach kształcenia jest liczba godzin z treści podstawowych 330 zamiast 300 (załącznik nr 79, rozporządzenie z dnia 12 lipca 2007) mniejsza niż wymagana jest liczba godzin treści kierunkowych - 285 zamiast 390. Oznaczać to może, że standard dotyczący koniecznej liczby godzin przeznaczonych na treści kierunkowe na studiach stacjonarnych nie jest realizowany. Istnieje jednak możliwość, że przedmioty z grupy treści kierunkowych znajdują się w innych blokach treści. Dla przejrzystości zapisu sugeruje się uporządkowanie i do bloku B i C włączenie przedmiotów z bloku A i D spełniających wskazane wymagania.

W planach studiów stacjonarnych 2010/2011 przedmioty kształcenia podzielono na bloki

- Przedmioty kształcenia ogólnego – 215 h
- Przedmioty obowiązkowe obejmujące treści kształcenia podstawowego – 330 h

- Przedmioty obowiązkowe obejmujące treści kształcenia kierunkowego – 375 (w tym seminaRIA dyplomowe (90 h)
- Przedmioty obowiązkowe poszerzające wiedzę ogólna – 165 h
- Przedmioty specjalnościowe dla specjalności nienauczycielskich: PSE – 840, TZA – 990; nauczycielskich: LOG – 810 + 360 (1170), PNI – 750 + 360 (1110), PRE – 570 + 360 (930), PZT – 990, SUR – 720 + 360 (1080), TPE – 600 + 360 (960), TYF – 750 + 360 (1110), PTE – 570 + 360 (930), DZR – 570 + 360 (930), WWR – 690 + 360 (1050)
- W planach studiów znajduje się również wskazanie na tzw. zajęcia fakultatywne, które nie są jednak nigdzie opisane, nie zostały także wyodrębnione w raporcie samooceny. Stanowią one dla poszczególnych specjalności odpowiednio: PSE – 300, TZA – 150, LOG – 0, PNI – 30, PRE – 210, PZT – 210, SUR – 60, TPE – 180, TYF – 30, PTE – 210, DZR – 210, WWR – 90. Nie ma wyjaśnienia zróżnicowania liczby zajęć fakultatywnych dla poszczególnych specjalności, jak również nie wiadomo co stanowi ich treść, czego dotyczą zajęcia fakultatywne.

Zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dn. 12 lipca 2007 w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz. U. Nr 164, poz. 1166, z późn. zm.) „liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych nie może być mniejsza niż 60% ogólnej liczby godzin zajęć określonych w standardach kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów oraz poziomów kształcenia, przy pełnej realizacji minimalnej liczby godzin określonych w standardach kształcenia”.

W planach studiów niestacjonarnych I stopnia realizowanych w APS w Warszawie przedmioty obejmujące treści kształcenia kierunkowe realizowane są w wymiarze 375 godzin, nie zaś jak wskazano w standardzie kształcenia 390. Oznaczać to może, że standard w przypadku studiów niestacjonarnych nie jest realizowany. Istnieje możliwość, że przedmioty z grupy treści kierunkowych znajdują się w innych blokach treści. Dla przejrzystości zapisu sugeruję uporządkowanie i do bloku B i C włączenie przedmiotów z bloku A i D spełniających wskazane wymagania.

W planach studiów niestacjonarnych 2010/2011 przedmioty kształcenia podzielono na bloki:

- Przedmioty kształcenia ogólnego – 155 h
- Przedmioty obowiązkowe obejmujące treści kształcenia podstawowego – 315 h
- Przedmioty obowiązkowe obejmujące treści kształcenia kierunkowego – 270
- Przedmioty obowiązkowe poszerzające wiedzę ogólną – 165 h (w tym seminarium dyplomowe 45 h)
- Przedmioty specjalnościowe dla specjalności nie nauczycielskich: DZR – 520, TZA – 520; nauczycielskich: LOG – 1005, PNI – 520, PRE – 520, SUR – 520, TPE – 530, TYF – 520, PTE – 520, WWR – 520 godzin.

Łączna liczba godzin do zrealizowanie obejmujących standard kształcenia oraz inne wymagania zawarte w standardzie kształcenia dla kierunku Pedagogika specjalna (w planach studiów 2010/2011), studia I stopnia stanowi minimum 750 godzin (300 – treści podstawowe, 390 – treści kierunkowe, 60 – treści poszerzające wiedzę ogólną, bez godzin zajęć językowych, wychowania fizycznego, technologii informacyjnej). W przypadku studiów stacjonarnych wymagania te zostały spełnione (330 – treści podstawowe, 285 – treści kierunkowe (bez godzin seminarium dyplomowego – zawartych w punkcie V. standardu – Inne wymagania), 165 - obowiązkowe poszerzające wiedzę ogólną, łącznie 780 godzin). W przypadku studiów niestacjonarnych treści podstawowe stanowią – 315 godzin, kierunkowe – 270, obowiązkowe poszerzające wiedzę – 120, co stanowi łącznie 705 godzin. W planach studiów stacjonarnych w obszar treści kierunkowych (blok C) włączono seminarium dyplomowe w wymiarze 90 godzin, w planach studiów niestacjonarnych seminarium dyplomowe włączono w obszar treści obowiązkowych poszerzających wiedzę ogólną (blok D), w wymiarze 45 godzin. Standard w przypadku studiów niestacjonarnych zostanie spełniony tylko wówczas, gdy do wskazanej liczby godzin dodany zostanie wymiar seminarium dyplomowego.

Istnieje konieczność ujednolicenia planów studiów dla form stacjonarnej i niestacjonarnej, wpisanie w blok B (treści podstawowe) i C (treści kierunkowe) przedmiotów, których liczba godzin będzie nie mniejsza niż wskazane 300 i 390. Wyłączenie z bloku C planu studiów stacjonarnych seminarium dyplomowego, gdyż zgodnie z treścią załącznika 79

rozporządzenia z 12 lipca 2007 r. o seminarium napisano w punkcie V. *Inne wymagania*, ponadto w opisie możliwej zawartości merytorycznej bloku treści kierunkowych w żadnym miejscu, tak dotyczącym treści, jak i efektów kształcenia nie ma wskazania na seminarium dyplomowe.

Standardy kształcenia na kierunku pedagogika specjalna zakładają konieczność realizacji treści z zakresu *ergonomii*, warunek ten został spełniony jedynie w przypadku 2 specjalności na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych (*Terapia zajęciowa* oraz *Doradztwo zawodowe w rehabilitacji*), w przypadku pozostałych 10 specjalności na studiach stacjonarnych i 8 specjalności na studiach niestacjonarnych, w planie studiów nie zaplanowano realizacji treści z ww. zakresu. Konieczne jest włączenie ww. treści w plan studiów wszystkich specjalności.

W przypadku 6 z 7 specjalności realizowanych na studiach niestacjonarnych I stopnia zgodnie z planem 2007/2008 (ze zmianami zawartymi w uchwale 104/08-09, z 27.05.2009 r.) nie został spełniony warunek realizacji minimum 60% ogólnej liczby godzin (minimum 2200) wskazanych w wymaganiach ogólnych dla kierunku *Pedagogika specjalna* (tabela 1. załącznik 1., część II, 1.3).

W planach studiów niestacjonarnych I stopnia z roku 2007/2008 nie ma żadnej informacji dotyczącej realizacji dodatkowych zajęć modułowych czy fakultatywnych, które zwiększyłyby liczbę realizowanych godzin zajęć.

W przypadku studiów I stopnia realizowanych zgodnie z planem od roku akademickiego 2010/2011 wszystkie specjalności na kierunku *Pedagogika specjalna*, studia niestacjonarne spełniają wyżej wymieniony warunek.

Na studiach II stopnia na kierunku *Pedagogika specjalna* plany studiów 2007/2008 (uwzględniające zmiany do uchwały 104/08-09 z 27 maja 2009 r.) oraz w planach studiów realizowanych od roku akademickiego 2010/2011, zajęcia na studiach niestacjonarnych spełniają warunek 60% koniecznego wymiaru godzinowego wskazanego w standardach kształcenia dla studiów II stopnia na kierunku *Pedagogika specjalna*, przy jednoczesnej realizacji 100% treści zawartych w ww. standardzie. Dotyczy to również specjalności realizowanej w ramach środków EFS.

Zgodnie z treścią rozporządzenia MNiSW z 12 lipca 2007 *plan studiów i program realizowany na studiach niestacjonarnych ma zapewniać nabycie tej samej wiedzy i uzyskanie tych samych kwalifikacji co na studiach stacjonarnych na tym samym kierunku studiów i poziomie kształcenia*. Z analizy wynika natomiast, że w przypadku planu studiów

stacjonarnych I stopnia z roku 2007/2008 (z uwzględnieniem zmian wprowadzonych uchwałą nr 104/08-09 z 27 maja 2009 r.) w bloku przedmiotów obowiązkowych poszerzających wiedzę ogólną znajduje się przedmiot *Psychologia społeczna*, którego nie ma w planie studiów niestacjonarnych. Tym samym nie został spełniony warunek zawarty w ww. rozporządzeniu MNiSW.

Zwraca się uwagę na konieczność ujednolicenia nazw i programów przedmiotów realizowanych w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych dla poziomu kształcenia (tabela 2. załącznik 1., część II 1.3):

w grupie przedmiotów obejmujących treści kształcenia podstawowego jest przedmiot:

- *Psychologia ogólna*, w planie studiów niestacjonarnych – *Psychologia*,
- *Podstawy pedagogiki*, w planie studiów niestacjonarnych - *Wprowadzenie do pedagogiki*.

w grupie przedmiotów poszerzających wiedzę ogólną jest przedmiot:

- *Pierwsza pomoc medyczna*, w planie studiów niestacjonarnych – *Pierwsza pomoc przedmedyczna*.

Oprócz niezgodności nazw przedmiotów w planach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pojawiają się odmienne liczby godzin przedmiotów obejmujących określone standardem kształcenia treści podstawowe, kierunkowe, czy rozszerzające wiedzę ogólną, dotyczy to z grupy treści podstawowych:

- *Filozofii* realizowanej na studiach stacjonarnych ma wymiar 30 godzin na niestacjonarnych 15,
- *Historia wychowania* na studiach stacjonarnych ma wymiar 45 godzin na niestacjonarnych 30,
- *Kierunków pedagogiki współczesnej* na studiach stacjonarnych - 45 godzin na niestacjonarnych 30;

przedmiotu z grupy treści kierunkowych:

- *Pedagogika specjalna* realizowanego na studiach stacjonarnych w wymiarze 75 godzin, na niestacjonarnych 60.

Należy postawić pytanie, jakie jest uzasadnienie zmiany przyporządkowania godzin wykładów i ćwiczeń w przypadku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych w przedmiotach: *Diagnostyka w pedagogice specjalnej*, *Psychologia i psychopatologia rozwoju człowieka*, *Psychologia kliniczna* i *Dydaktyka specjalna*?

Wątpliwości budzi również przydział punktów ECTS. Zgodnie z treścią rozporządzenia MNiSW z 12 lipca 2007 r. grupie treści podstawowych należy przyporządkować nie mniej niż 34 punkty ECTS, grupie treści kierunkowych – 43. Z zestawienia sporządzonego na podstawie zał. Nr 5 do uchwały Nr 104/08-09 RWNP z dnia 27.05.2009 r. wynika, że w przypadku treści podstawowych wymagania MNiSW zostały spełnione – liczba punktów ECTS przyporządkowana przedmiotom przez APS w Warszawie jest wyższa niż konieczne minimum. W przypadku grupy treści kierunkowych przyznana liczba punktów ECTS jest jednak niższa niż wymagane 43 i wynosi dla studiów stacjonarnych – 27 pkt., dla niestacjonarnych – 33 pkt. W przypadku studiów stacjonarnych łączna liczba godzin w bloku przedmiotów kierunkowych wynosi 345, a liczba punktów 37 i jest inna niż wskazana w ww. tabeli. Różnica wynika z tego, że w grupę treści kierunkowych APS w Warszawie (studia stacjonarne) wpisano seminarium dyplomowe (ECTS – 10 pkt.). Seminarium dyplomowe nie powinno być wliczane do wymagań standardowych dla grupy treści kierunkowych, gdyż w odnośnym rozporządzeniu o seminarium napisano w punkcie V. *Inne wymagania*, ponadto w opisie możliwej zawartości merytorycznej grupy treści kierunkowych w żadnym punkcie tak dotyczącym treści, jak i efektów kształcenia nie ma wskazania na seminarium dyplomowe. Zauważyć należy, że o ile seminarium dyplomowe zostało przez APS w Warszawie wliczone do treści kierunkowych na studiach stacjonarnych, to w przypadku studiów niestacjonarnych przedmiot znajduje się już w grupie *przedmiotów obowiązkowych poszerzających wiedzę ogólną* (blok D). Konieczne ujednolicenie.

Inny jest również przydział punktów ECTS dla analogicznych przedmiotów obejmujących treści podstawowe i kierunkowe realizowanych w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na kierunku Pedagogika specjalna w APS w Warszawie. Brak jest uzasadnienia dla innego przyporządkowania wartości punktów ECTS przedmiotom na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Wy tłumaczeniem nie może być większy nakład pracy własnej studenta studiów niestacjonarnych, gdyż standard kształcenia na kierunku *Pedagogika specjalna* powinien być zrealizowany w 100% niezależnie od trybu studiów.

Na analogiczne błędy wskazuje analiza przeprowadzona dla planów studiów w roku akademickim 2010/2011 (tabela 3, załącznik 1, część II 1.3)

Korekty wymaga liczba punktów ECTS, która jest o 10 mniejsza (w ww. obszarze) niż wymagana w standardach kształcenia na kierunku *Pedagogika specjalna*.

W planach studiów II stopnia na kierunku *Pedagogika specjalna* w APS w Warszawie nie został spełniony warunek porównywalności/odpowiedniości planów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych dotyczący zapewnienia możliwości zdobycia przez studenta tej samej wiedzy niezależnie od trybu kształcenia.

W planach studiów niestacjonarnych II stopnia z roku 2007/2008 (ze zmianami zgodnie z uchwałą 104/08-09 z 27 maja 2009 r.) brak następujących przedmiotów realizowanych na studiach stacjonarnych:

- *Dydaktyka specjalna* – z modułu uzupełniającego dla absolwentów studiów kierunków innych niż *Pedagogika specjalna*
- *Programy unijne dotyczące osób niepełnosprawnych* – z modułu dla absolwentów studiów I stopnia kierunku *Pedagogika specjalna*
- *Rehabilitacja i resocjalizacja przez sztukę* – z modułu dla absolwentów studiów I stopnia kierunku *Pedagogika specjalna*.

W planach studiów niestacjonarnych II stopnia z roku 2010/2011 brak przedmiotu realizowanego w planie studiów stacjonarnych:

- *Polityka Unii Europejskiej a niepełnosprawni* – z modułu uzupełniającego dla absolwentów studiów I stopnia kierunku *Pedagogika specjalna*.

W planach studiów niestacjonarnych II stopnia z roku 2010/2011 współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS (poddziałanie 4.1.1) w ramach Kompleksowego programu doskonalenia potencjału dydaktycznego i organizacyjnego APS w Warszawie brak przedmiotu realizowanego w planie studiów stacjonarnych:

- *Wprowadzenie do edukacji integracyjnej i włączającej* – z bloku przedmiotów specjalnościowych, specjalność nauczycielska: Edukacja integracyjna i włączająca.

Konieczne jest ujednolicenie treściowe planów studiów realizowanych na kierunku *Pedagogika specjalna* studia II stopnia uwzględniające kształcenie w obrębie takich samych treści dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Stopień internacjonalizacji kształcenia. Pozytywnie należy ocenić działania uczelni w tej kwestii. Zarówno studenci, jak i wykładowcy uczestniczą w wymianach w ramach programu ERASMUS. Ponadto uczelnia współpracuje z uniwersytetami na Ukrainie, w Rosji, uczelniami i instytucjami z Hiszpanii, Chorwacji, Lwowa. Pracownicy uczelni pełnią funkcje eksperckie w stowarzyszeniach w Niemczech, Belgii.

1.4 Ocena systemu ECTS.

System ECTS realizowany jest w APS na podstawie uchwały Senatu Nr 163/07-08 z dn. 20 lutego 2008 r. Warunki przyznawania przedmiotom wartości punktowej oraz przenoszenia wartości punktów za zrealizowane przedmioty w innych uczelniach zostały opisane w wyżej wymienionej uchwale. W przypadku studiów licencjackich (I stopnia) dla specjalności realizowanych od roku 2010/2011 brak zgodności przydzielania punktów ECTS w kolejnych latach kształcenia. Zgodnie z Uchwałą Nr 163/07-08 § 3, punkt 3 „Liczba punktów ECTS przewidzianych planem studiów dla roku akademickiego wynosi nie mniej niż 60” (tabela 4., załącznik 1., część II 1.4).

Z powyższego zestawienia wynika jednak, że nie został spełniony warunek wskazany w powyższym § 3 uchwały. W ostatnim roku studiów zaplanowano niższą niż 60 liczbę możliwych do zdobycia punktów. Dotyczy to wszystkich specjalności: *Profilaktyka społeczna z resocjalizacją* – 42 pkt., *Terapia zajęciowa* – 44, *Pedagogika niepełnosprawnych intelektualnie* – 57, *Pedagogika resocjalizacyjna* – 48, *Pedagogika zdolności i technologia informacyjna* – 45, *Surpedagogika* – 46, *Terapia pedagogiczna* – 50, *Tyflopedagogika* – 52, *Pedagogika terapeutyczna* – 53, *Doradztwo zawodowe w rehabilitacji* – 50, *Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka* – 54. Jednocześnie § 4 wspomianej uchwały wskazuje, że „warunkiem uzyskania wpisu na następny semestr lub rok jest uzyskanie liczby punktów wynikającej z planu studiów i programu nauczania, zgodnej z zasadami określonymi w regulaminie studiów”. § 26 Regulaminu studiów informuje, iż „jeżeli student zgromadzi w ciągu jednego roku rozliczeniowego więcej punktów ECTS niż przewiduje plan studiów, nadwyżka przenoszona jest na kolejny etap rozliczeniowy”. Należy zatem rozumieć, że jeśli student uzyska zaplanowaną liczbę punktów, mimo iż jest ona wyższa niż określona w zasadach § 3, punkt 3 Uchwały Nr 163/07-08 nie ma możliwości przepisania punktów na kolejny rok rozliczeniowy. Tym samym wnioskować należy, że zasady zawarte w Uchwale sprzeczne są z danymi zawartymi w planach studiów, a związane z przyporządkowaniem

liczby punktów ECTS dla każdego roku rozliczeniowego w założeniu nie mniejszej ich liczby niż 60.

Zachodzi konieczność dokonania korekty albo planów studiów w obszarze przydziału punktów ECTS lub też zasad ich przydzielania zawartych w Uchwale (załącznik Uchwała Nr 163/07-08 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 20 maja 2008 r.).

Zarządzenie nr 1/10-11 Dziekana Wydziału Nauk Pedagogicznych z dnia 16 września 2010 r. w § 8, punkty 1-7 wskazuje tryb warunkowego zaliczenia roku studiów, z konieczną liczbą punktów ECTS. Doprecyzowane zostały również warunki przenoszenia punktów ECTS z jednego roku na kolejny – punkt 4.

Zachodzi konieczność uporządkowania zasad zawartych w wewnętrznych przepisach uczelni tak, by się wzajemnie nie wykluczały. Uchwała Senatu ma charakter nadrzędny w stosunku do zarządzenia Dziekana Wydziału, jednak ostatni dokument ma datę bardziej aktualną, rodzi się pytanie, który z nich jest wiążący w chwili obecnej?

Ponadto możliwość przenoszenia „nadwyżki” punktów ECTS jest zasadna i logiczna jedynie wówczas, gdy student ma prawo wyboru przedmiotów realizowanych w okresie rozliczeniowym. W APS nie ma jednak takiej możliwości, wybór dokonuje się na poziomie decyzji o wyborze specjalności (z bardzo bogatego wachlarza). Po podjęciu decyzji student jest zobligowany do realizacji planu studiów dla danej specjalności, niezmiennej listy przedmiotów uporządkowanych w układzie semestralnym. Tym samym nie ma uzasadnienia przyporządkowanie okresom rozliczeniowym mniejszej liczby punktów niż wskazana w Uchwale senatu (Nr 163/07-08 z 20.02.2008 r.).

Biorąc pod uwagę możliwość autonomicznego decydowania uczelni w tej sprawie powyższą opinię należy traktować jako sugestię, być może wartą rozważenia, nie zaś zarzut.

Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej.

Studenci mają dostęp do aktualnych informacji związanych z tokiem studiów. Harmonogramy zajęć, terminy sesji egzaminacyjnych, sylabusy są powszechnie znane i ogłaszane z wyprzedzeniem w sposób zwyczajowo przyjęty tj. za pośrednictwem strony internetowej Uczelni lub na tablicy ogłoszeń. Co więcej, każdy student ma możliwość przeglądania wyżej wymienionych danych na swoim osobistym koncie w systemie USOSweb funkcjonującym w Uczelni, co należy ocenić bardzo pozytywnie. Dopracowania wymaga natomiast sposób i czytelność informowania studentów o zmianach w planie zajęć,

w szczególności w odniesieniu do zajęć odbywających się poza głównymi budynkami Wydziału Nauk Pedagogicznych, co sugerowali spotykający się z zespołem oceniającym studenci. Oczekiwanym jest, aby informacje o odwołaniu zajęć pojawiały się możliwe bez zbędnej zwłoki i w jednym precyzyjnie określonym miejscu, nie zaś jak w chwili obecnej w zaawansowanej strukturze strony internetowej Uczelni i w różnych mniej lub bardziej intuicyjnych jej punktach lub w postaci wywieszenia informacji na drzwiach sali, w której odbywać miały się zajęcia.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość korzystania z osobistych konsultacji z pracownikami naukowo-dydaktycznymi. Dyżury w większości przypadków odbywają się zgodnie z planem, który sporządzany jest i aktualizowany w poszczególnych instytutach. Na uwagę zasługuje dostosowanie miejsca i czasu odbywania dyżurów szczególnie do potrzeb studentów studiów niestacjonarnych. Dyżury pracowników Wydziału odbywają się w odpowiednim wymiarze godzin w tygodniu oraz w weekendy. Kontakt z prowadzącymi różne formy zajęć ułatwiony jest również za sprawą wykorzystywania do tego celu poczty elektronicznej oraz telefonów komórkowych.

Studenci mają możliwość pełnego i nieskrępowanego korzystania z bazy dydaktycznej ocenianego kierunku poza godzinami zajęć, co dotyczy zarówno sal dydaktycznych jak i sal wyposażonych w specjalistyczny sprzęt. Korzystanie z zasobów lokalowych Uczelni możliwe jest do późnych godzin wieczornych, co zasługuje na ocenę niezwykle pozytywną.

Zarówno Władze Wydziału Nauk Pedagogicznych jak i Władze Uczelni, w szczególności osoby odpowiedzialne za sprawy studenckie, umożliwiają studentom kontakt ze sobą poprzez odbywanie cotygodniowych dyżurów dostosowanych do planów i potrzeb studentów. W szczególności na wyróżnienie zasługuje postawa prodziekana ds. studenckich Wydziału, którego pełna otwartość na sprawy studencie przejawiająca się między innymi w kontakcie ze studentami również po godzinach przyjęć i poświęcaniu im czasu - spotyka się to z pochlebnymi opiniami społeczności studenckiej.

Na ocenianym kierunku harmonogramy zajęć i sesji egzaminacyjnych nie są ustalane w porozumieniu z przedstawicielami samorządu studenckiego, którzy nie są zapraszani do dyskusji nad sprawami studentów. Ponadto plany zajęć nie zawsze dostosowane są do form studiów oraz nie w każdym przypadku zapewniają warunki do efektywnego kształcenia i nauki. Zbyt wczesne rozpoczynanie zajęć w piątki przez studentów studiów niestacjonarnych często sprawia trudności w pogodzeniu studiowania z obowiązkami zawodowymi, na co zwracali uwagę sami zainteresowani na spotkaniu z zespołem oceniającym. Na negatywną ocenę zasługuje także sytuacja kończenia zajęć o godzinie 20:00 przez studentów studiów

stacjonarnych. Problemem zgłaszanym przez studentów jest również występowanie zbyt długich przerw pomiędzy zajęciami w przypadku studentów stacjonarnych lub przerw zbyt krótkich (np. 5 minut pomiędzy zajęciami) w przypadku studentów niestacjonarnych. Sytuacją niepożądaną, a mającą miejsce na ocenianym kierunku jest odbywanie sesji egzaminacyjnej na studiach niestacjonarnych w tzw. cyklach polegającą na odbywaniu przez studentów zajęć np. w grudniu, a zaliczaniu ich w terminach egzaminacyjnych odbywających się w czerwcu na co zwracali uwagę przedstawiciele studentów jak i sami studenci niestacjonarni. Zalecana jest korekta dotychczasowych praktyk wymienionych powyżej, a ocenianych jednoznacznie niedostatecznie, jeśli chodzi o spełnienie niektórych standardów jakości kształcenia.

W znakomitej większości przypadków zasady dotyczące oceny osiągnięć studentów w tym warunki przystąpienia do zaliczenia danych form zajęć oraz zasady w nich uczestniczenia są podawane na pierwszych możliwych zajęciach oraz nie ulegają zmianom bez pełnej aprobaty studentów tworzących daną grupę zajęciową.

Uczelnia podejmuje aktywne działania na rzecz zapewnienia możliwości odbywania praktyk przez studentów zarówno studiów stacjonarnych jak i niestacjonarnych korzystając w tym zakresie między innymi z funduszy europejskich. Uczelnia prowadzi ewidencje miejsc praktyk studenckich, z których mogą korzystać studenci, jak również sami studenci organizują praktyki zawodowe we własnym zakresie. Na Wydziale Nauk Pedagogicznych obowiązuje Regulamin praktyk określający podstawowe zasady organizacji, odbywania i rozliczania praktyk. Jest to dokument znany studentom, co zasługuje na pozytywną ocenę.

Obsługa administracyjna jest oceniana przez studentów bardzo pozytywnie. Pracownicy wykazują się wysoką kulturą pracy ze studentami, dobrą organizacją i inicjatywą mającą na celu ułatwianie obsługi świadczonej na rzecz studentów. Godziny obsługi są dostosowane do potrzeb studentów i wystarczające, również w sesji egzaminacyjnej, gdy nie ulegają uszczupleniu. W celu poprawy jakości obsługi, a w szczególności szybkości załatwiania spraw studenckich przed dziekanatem Wydziału, zamontowano skrzynki na podania studentów, co należy ocenić jako zabieg bardzo pozytywny. Ponadto w celu usprawnienia obsługi studenta i ograniczenia wewnętrznej biurokracji na wydziale w ramach, którego funkcjonuje oceniany kierunek wprowadzono tzw. elektroniczny indeks, czyli elektroniczne rejestrowanie i rozliczanie osiągnięć studentów w systemie USOS, co zasługuje na uznanie i ocenę wyróżniającą.

2. Analiza i ocena efektów kształcenia.

2.1. Ocena systemu weryfikacji etapowych i końcowych osiągnięć studentów.

Weryfikacja etapowych i końcowych osiągnięć studentów APS w Warszawie spełnia kryteria poprawności i zróżnicowania. Zaliczenia opanowania treści przedmiotowych, zdobycia umiejętności praktycznych odbywają się w oparciu o prace testowe (testy wyboru, jednokrotnego, wielokrotnego), pisemne prace twórcze (opracowanie zagadnienia egzaminacyjnego/zaliczeniowego w chwili zaliczania; przygotowanie prac pisemnych poza siedzibą uczelni), egzaminy/zaliczenia odbywające się w formie sprawdzianu ustnego, przygotowanie pomocy praktycznych, projektów itp. prace zaliczeniowe/egzaminacyjne studentów znajdują się w dokumentacji uczelni. Przegląd tych prac przekonuje, iż studenci w trakcie procesu kształcenia nabywają wiedzę i umiejętności konieczne do wykonywania przyszłej roli zawodowej. Kształtują ponadto umiejętności poznawcze i społeczne sprzyjające własnemu rozwojowi osobowemu. Jedyna uwaga w tej kwestii dotyczy pojawiających się braków wskazania na formę zaliczenia w programach przedmiotów i kryteriów ocen, przygotowywanych przez wykładowców.

2.2. Analiza skali i ocena przyczyn odsiewu.

Odsiew studentów na I roku studiów stacjonarnych I stopnia wynosi 16,2%, na niestacjonarnych 15,4%, głównym jego powodem jest niepodjęcie studiów (rezygnacja ze studiów). Na studiach II stopnia jest już wyraźnie niższy i wynosi dla studiów stacjonarnych 6,5%, niestacjonarnych 5,9%. Duży odsiew studentów występuje ponownie na ostatnim roku kształcenia dla studiów I stopnia stacjonarnych – 14,02%, niestacjonarnych 16,4, dla studiów jednolitych magisterskich, forma stacjonarna – 23,1%, forma niestacjonarna - 55,1%. Z informacji uczelni wynika, że przyczyną tak dużego odsiewu na ostatnim roku kształcenia jest skreślenie z listy studentów z powodu niezłożenia pracy dyplomowej. W przypadku studentów studiów niestacjonarnych istotną przyczyną jest również nie wniesienie opłaty za studia. Konieczne wydaje się śledzenie powodów, dla których tak duża liczba studentów (ok. 25%) nie jest w stanie złożyć pracy dyplomowej w terminie, tak na studiach stacjonarnych jak i niestacjonarnych.

2.3. Ocena zasad dyplomowania, w tym wewnętrznych uregulowań prawnych w tym zakresie, dotyczących m.in. zasad ustalania i wyboru tematów prac, wyboru opiekunów i recenzentów, przeprowadzania egzaminów dyplomowych oraz działań zapobiegającym patologiom, a także losowo wybranych prac dyplomowych.

Zasady dyplomowania zawarte są w następujących dokumentach: Uchwale nr 25/02-03 Senatu APS z dnia 18 grudnia 2002 r., Zarządzeniu Nr 1/10-11 Dziekana Wydziału Nauk Pedagogicznych APS z dnia 16 września 2010 r. oraz w regulaminie studiów magisterskich (dyplomowych) i uzyskiwania tytułu zawodowego magistra lub licencjata w APS. W ww. dokumentach zawarto wszelkie konieczne uregulowania związane z powoływaniem i wyborem promotorów prac dyplomowych, kontrolą i jawnością tematów prac dyplomowych, rekrutacją na seminaria, terminami zatwierdzania tematów prac dyplomowych i przebiegiem egzaminów dyplomowych itp. Istotne jest to, że wszelkie konieczne informacje są udostępniane seminarzystom poprzez wywieszenie ich na tablicach ogłoszeniowych i zamieszczenie na stronie internetowej uczelni. W dokumentach wewnętrznych uczelni określono również wymagania dotyczące złożenia pracy dyplomowej zarówno terminowe jak i formalne oraz wskazano osoby odpowiedzialne za przebieg procedury. W APS w Warszawie wdrożono również procedury antyplagiatowe. Istnieją formalne dokumenty określające unormowania tej kwestii, każda praca podlega sprawdzeniu przy pomocy elektronicznego systemu antyplagiatowego, co jest warunkiem koniecznym dopuszczenia jej do dalszego postępowania dyplomowego. Określono również kalendarz prac związanych z przyjęciem pracy i wyznaczeniem terminu obrony. Szczegółowe przepisy i konieczne załączniki dokumentujące procedurę zawiera Zarządzenie Dziekana Wydziału NP. nr 2/09-10 z dnia 26 maja 2010. Rozwiązania zastosowane w APS w Warszawie związane z zasadami dyplomowania nie budzą żadnych zastrzeżeń, gwarantują prawidłową realizację procesu i zapobiegają możliwym patologiom w tym zakresie.

Załącznik Nr 3 – Ocena poszczególnych losowo wybranych prac dyplomowych.

Tematyka realizowanych prac dyplomowych zasadniczo mieści się w problematyce pedagogiki specjalnej. Kwestią nierozstrzygniętą pozostaje koncepcja prac licencjackich. Podobnie jak i w innych uczelniach prace te pozostają pracami empirycznymi niejako w niepełnym wymiarze, gdyż ograniczonym do dość prostych pomiarów czy zwiadów badawczych, rzadko kiedy w pełni osadzonych w obowiązujących w pedagogice podstawach metodologicznych. W konsekwencji prace te nie do końca spełniają wszystkie ze wspomnianych wymogów metodologicznych, co zresztą jest zrozumiałe, bowiem studia licencjackie zasadniczo nie przygotowują studentów do samodzielnego prowadzenia badań naukowych, choćby w podstawowym wymiarze. Ponadto adiunkci bardzo często prowadzący

seminaria licencjackie, często sami prezentują słabe przygotowanie metodologiczne, co oczywiście przekłada się na poziom przygotowywanych prac.

Tematy prac dyplomowych każdorazowo podlegają zatwierdzeniu przez Dyрекcję Instytutu oraz przez Radę Wydziału. Z kolei zakończone prace dyplomowe (zarówno licencjackie jak i magisterskie) podlegają badaniu antyplagiatowemu. Przeglądane podczas wizytacji prace dyplomowe są poprawne merytorycznie, konstrukcyjnie, treściowo i formalnie. Niektóre oceniono zbyt wysoko w stosunku do ich wartości. Protokoły z egzaminów dyplomowych jak i recenzje prac sporządzane są rzetelnie i zgodnie z przyjętą w Uczelni procedurą.

2.4. Ocena zdefiniowanych przez uczelnię efektów kształcenia, w tym ich zgodności ze standardami kształcenia i realizowanym programem.

Zdefiniowane przez APS w Warszawie efekty kształcenia znajdują uzasadnienie w planie studiów zarówno I, jak i II stopnia. Są one osiąmane poprzez rozbudowane bloki przedmiotów specjalnościowych, większą niż wymaganą liczbę godzin praktyk pedagogicznych. Absolwenci poszczególnych specjalności na kierunku Pedagogika specjalna są bardzo dobrze przygotowani do pracy na stanowisku pedagoga i/lub nauczyciela. Przygotowanie pedagogiczne i/lub nauczycielskie odbywa się w zgodzie ze standardami związanymi z konieczną liczbą godzin zajęć dydaktycznych. Zastanowić się należy nad zasadnością specjalności nauczycielskiej w przypadku Pedagogiki resocjalizacyjnej, czy uznawalności kwalifikacji nauczycielskich do pracy w klasach I-III szkół ogólnodostępnych absolwentów specjalności Pedagogika terapeutyczna, zgodnie ze wskazanym wcześniej uzasadnieniem. Kształcenie w zakresie języka obcego, jak i technologii informacyjnych zapewnia uzyskanie założonych w efektach kształcenia umiejętności. Uporządkowania wymaga realizacja standardu kształcenia (dotyczącego koniecznych treści podstawowych i kierunkowych) na kierunku Pedagogika specjalna.

3. Ocena organizacji i realizacji procesu dydaktycznego.

3.1 Ocena stosowanych metod dydaktycznych i trafności ich doboru ze zwróceniem szczególnej uwagi na metody i techniki kształcenia na odległość oraz technologie informatyczne, zakres i treść pracy własnej studenta, innowacyjność prowadzonych zajęć dydaktycznych, a także potrzeby osób niepełnosprawnych.

Metody kształcenia zostały trafnie dobrane w kontekście formy zajęć i treści przedmiotowych związanych z wyposażaniem studentów w wiedzę i umiejętności praktyczne. Konieczna jest większa troska o informację dotyczącą metod kształcenia a zawartą w programach nauczania

przedmiotów z planu studiów, gdyż zdarza się, że prowadzący ich nie wskazują. Nie ma to jednak charakteru nagminnego, niemniej wymaga uzupełnienia.

Kształcenie na odległość jest sposobem kształcenia, który jest dopiero wprowadzany w APS w Warszawie. Dotyczy jedynie lektoratu języka angielskiego.

Własna praca studenta jest elementem pojawiającym się w metodach kształcenia opisywanych w programach przedmiotów w postaci: przygotowanie do zajęć poprzez literaturę wskazanych tekstów (ćwiczenia i seminaria); przygotowanie referatów (ćwiczenia, seminaria) i prezentacji multimedialnych, stosowanie w trakcie zajęć metody projektu indywidualnego i zespołowego, organizowanie zajęć w formie warsztatów. W ramach planów studiów realizowanych na studiach I i II stopnia w APS w Warszawie założono liczbę godzin zajęć prowadzonych w formie ćwiczeń, ćwiczeń terenowych, zajęć laboratoryjnych, seminariów. Dla specjalności nienauczycielskich realizowanych na studiach stacjonarnych I stopnia udział tej formy zajęć w planie studiów mieści się w przedziale 57,3% - 60% ; na specjalnościach nauczycielskich (specjalność główna i dodatkowa) – 50,6% - 70,2% (2,4% - 4% seminaria). Dla studiów niestacjonarnych I stopnia specjalności nienauczycielskich w wymiarze – 54%, specjalności nauczycielskie (specjalność główna i dodatkowa) – 46,3% - 56,4% (2,4% - 3,2% seminaria). Na studiach stacjonarnych II stopnia ćwiczenia, ćwiczenia terenowe, zajęcia laboratoryjne stanowią 23,5% - 27,8%, na studiach niestacjonarnych – 37% - 65,1% (14,9% seminaria studia stacjonarne, 10,8% seminaria studia niestacjonarne). Uznać można, że w planach studiów I i II stopnia w koniecznym zakresie zaktywizowano studentów do samodzielnej realizacji zadań dydaktycznych wdrażając ich w ten sposób do aktywnego samokształcenia.

Oferta kształcenia Uczelni, na kierunku Pedagogika specjalna, jest dostępna w całości dla studentów niepełnosprawnych. Uczelnia stworzyła system wsparcia kształcenia osób z niepełnosprawnością, którego działaniem koordynuje Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych. Wsparcie dotyczy następujących obszarów: transport (bezpłatny, specjalistyczny z miejsca zamieszkania na uczelnię lub miejsce praktyk), organizowanie kształcenia dla osób z niepełnosprawnością ruchową (windy), w budynku C na każdym piętrze dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych łazienka z połączoną toaletą, aule wyposażone w specjalne stopnie dla osób poruszających się na wózkach, system wspomagający słyszenie, stacjonarny system nagłaśniający, przenośny system nagłaśniający, wsparcie dydaktyczne (tłumacz języka migowego, pisemne zgody dziekana na używanie urządzeń wspomagających – dyktafon, dostosowanie formy i przebiegu zaliczenia przedmiotów do potrzeb studentów

niepełnosprawnych (egzamin ustny zamiast pisemnego, wydłużony czas egzaminu, powiększony druk arkuszy testowych, pomoc asystenta wypełniającego arkusz testowy).

Studenci APS w Warszawie korzystają z pięciu pracowni informatycznych, 4 ogólnodostępnych i jednej przeznaczonej dla studentów z niepełnosprawnością. Każda pracownia wyposażona jest w 16-17 stanowisk. W Uczelni są zatem spełnione warunki do realizacji kształcenia z przedmiotu technologie informatyczne oraz przedmiotów specjalnościowych, w tym przedmiotów fakultatywnych związanych z grafiką komputerową.

3.2 Ocena dostępności i jakości sylabusów.

Programy przedmiotów są dostępne dla studentów poprzez możliwość korzystania z systemu USOS. Programy przedmiotów udostępnione studentom są ich skróconą formą. Zawierają nazwę przedmiotu, wskazanie grup, dla których zajęcia są przewidywane, liczbę punktów ECTS, wymiar godzinowy przedmiotu, formę realizacji zajęć, okres, w którym zajęcia będą się odbywały, rodzaj zaliczenia (egzamin/zaliczenie na ocenę/zaliczenie bez oceny), skrócony opis przedmiotu, treści zaplanowane do realizacji oraz literaturę. Nie ma informacji dotyczących kryteriów oceny, co wydaje się konieczne z uwagi na opinie studentów o zdarzających się sytuacjach, w których w trakcie trwania zajęć (pod ich koniec) prowadzący zmienia warunki ustalone wstępnie.

3.3 Ocena sposobu realizacji i systemu kontroli praktyk.

Praktyki pedagogiczne realizowane są w APS w Warszawie zgodnie z wymaganiami MNiSW, jak również MEN w szczególności w zakresie liczby godzin odbywanych przez studentów praktyk. Dla specjalności nienauczycielskich wynoszą 160 godzin, nauczycielskich powyżej 200 godzin. Praktyki odbywają się w placówkach, w których możliwe jest, zgodnie z celami zawartymi w sylwetkach absolwentów poszczególnych specjalności uzyskanie kwalifikacji zawodowych. Studenci realizują różne rodzaje praktyk pedagogicznych: wychowawcze, asystenckie (wprowadzające, specjalistyczne. Praktyki mogą być również realizowane w formie: ciągłych i śródrocznych. System kontroli praktyk obejmuje Koordynatora Praktyk (powoływanego przez dziekana), który sprawuje nadzór merytoryczny nad przebiegiem praktyk wszystkich jednostek organizacyjnych Wydziału. Za organizację i nadzór poszczególnych praktyk studenckich związanych z realizacją przedmiotów zgodnie z planem i tokiem studiów danej specjalności odpowiedzialny jest Opiekun Praktyk. Za realizację praktyk w placówce odpowiada Zakładowy Opiekun Praktyk, wskazany przez dyrektora placówki. Warunkiem zaliczenia praktyk jest wywiązanie się z zadań sformułowanych w programie określonej praktyki oraz przedłożenie stosownej dokumentacji,

potwierdzającej odbycie praktyki. Dokumentację przebiegu praktyk stanowi dziennik praktyk, załączniki (konspekty, protokoły, sprawozdania i inne materiały określone przez Uczelnianego Opiekuna Praktyk) i Karta Praktykanta APS. Podstawa zaliczenia praktyk jest akceptacja przez UOP wpisów w dzienniku, rozmowa ze studentem, a także informacje z KP APS, obejmujące: potwierdzenie odbycia praktyk, wypełniony harmonogram praktyk, opinię pisemną Opiekuna, profil kompetencji zawodowych studenta, opinię studenta o odbytej praktyce. Zaliczenia praktyk w indeksie dokonuje OP z ramienia Uczelni w terminie 2 tygodni od złożenia przez studenta stosownej dokumentacji.

Sposób realizacji praktyk i system kontroli praktyk w APS w Warszawie nie budzą zastrzeżeń.

3.4 Ocena organizacji studiów (rozkład czasowy oraz obsada i koncentracja zajęć, sesje egzaminacyjne, analiza obciążeń studentów).

Organizacja zajęć nie budzi zastrzeżeń. Zajęcia na studiach niestacjonarnych odbywają się w piątki w godzinach 14.55 – 19.50, w soboty – 8.00 – 19.50 (najczęściej do 18.10), w niedziele – 8.00 – 19.50. W I i II roku studiów licencjackich zaplanowano 19 zjazdów, w III roku 16. Na studiach II stopnia w I roku zaplanowano 17 w II 15 zjazdów w analogicznym układzie godzinowym. Rozkład zajęć spełnia konieczne warunki dotyczące higieny pracy, tak w przypadku studentów, jak i wykładowców. Studenci mają również możliwość kontaktu z wykładowcą poza zajęciami dydaktycznymi. Zgodnie z Zarządzeniem Dziekana WNP (1/10-11) dyżur dla studentów studiów stacjonarnych odbywa się dwa razy w tygodniu (przez godzinę zegarową), w tym raz w środę między godziną 8.00 – 16.00, dla studentów studiów niestacjonarnych powinien trwać godzinę zegarową i być wyznaczony co najmniej w dwóch terminach zjazdów. Informacja o godzinach i terminach dyżurów znajduje się na tablicach informacyjnych przy siedzibach jednostek oraz w wersji elektronicznej w systemie USOS na stronie Uczelni. Odwołanie dyżuru następuje po zgłoszeniu przyczyn odwołania do sekretariatu instytutu – informacja jest zgłaszana do Działu ds. Planowania i Organizacji Kształcenia, a następnie zamieszczona na stronie internetowej, a także na tablicy ogłoszeń w bezpośrednim sąsiedztwie Dziekanatu.

Obsada zajęć dydaktycznych nie budzi zastrzeżeń. Spełnione zostały kryteria zgodności kwalifikacji i kompetencji wykładowców z wymaganiami treściowymi prowadzonych przez nich przedmiotów. Wykłady realizowane są przez samodzielnych pracowników nauki, a w uzasadnionych przypadkach, za zgodą władz wydziału przez pracowników akademickich ze stopniem doktora. Podobnie jest w przypadku zajęć seminaryjnych.

Organizacja studiów (rozkład czasowy, obsada zajęć i ich koncentracja, długość trwania sesji egzaminacyjnych) nie budzą zastrzeżeń.

3.5 Ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych.

Zajęcia dydaktyczne na kierunku Pedagogika specjalna są prowadzone zgodnie z zasadami dydaktyki szkoły wyższej. Ich organizację i wymiar merytoryczny należy ocenić bardzo wysoko.

Hospitowane zajęcia realizowane były w różnych formach dydaktycznych. Oceniono je pozytywnie zarówno pod względem merytorycznym i metodycznym. Prowadzący byli bardzo dobrze przygotowani do zajęć, w ich trakcie ujawnili profesjonalizm i doświadczenie dydaktyczne. Zajęcia rozpoczynały się punktualnie, frekwencja była wysoka, studenci wykazali przygotowanie i zaangażowanie w proces dydaktyczny.

Załącznik Nr 4 - Informacje dotyczące hospitowanych zajęć dydaktycznych.

Wnioski odnoszące się do spełnienia wymagań dotyczących spraw będących przedmiotem analizy i oceny tej części raportu oraz możliwości realizacji zamierzonych celów w warunkach istniejących w wizytowanej jednostce.

Zalety:

Sylwetki absolwenta są poprawne sformułowanie. Postępowanie rekrutacyjne prowadzone w APS w Warszawie spełnia wszelkie wymogi formalne (uchwały i rozporządzenia) i merytoryczne. Treści programowe zakładają możliwość realizacji określonych w sylwetce celów kształcenia. Oferta zajęć do wyboru spełnia wymagane kryteria koniecznej ich liczby nie mniejszej niż 30%, zawartych w planie studiów. Sekwencja przedmiotów w planach studiów na kierunku *Pedagogika specjalna* w APS w Warszawie nie budzi zastrzeżeń. Tożsamość treści realizowanych na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych – wymaga korekty. Punkty ECTS – spełniają warunki. Ocena zasad weryfikacji etapowych i końcowych efektów kształcenia w tym zasad dyplomowania, ocena organizacji studiów – nie budzi zastrzeżeń

Zastrzeżenia:

W przypadku specjalności *Pedagogika terapeutyczna* wątpliwość budzi wskazanie posiadania kwalifikacji nauczycielskich do pracy w klasach I-III szkół ogólnodostępnych. Zgodnie z rozporządzeniem z 12 marca 2009, na które w uzasadnieniach powołuje się APS w Warszawie uprawnienia takie posiadają jedynie absolwenci kierunku *Pedagogika*, nie zaś *Pedagogika specjalna*.

Programy przedmiotów realizowanych w ramach planu studiów w zdecydowanej większości nie zawierają założeń związanych z realizacją przedmiotu, niemal powszechny jest brak

określenia przedmiotów wprowadzających wraz z wymaganiami wstępnymi. Zdarzają się, incydentalnie, braki w określeniu metod dydaktycznych. Braki we wskazaniu na literaturę uzupełniającą.

Plany studiów stacjonarnych i niestacjonarnych różnią się. Inne nazwy przedmiotów, brak przedmiotów realizowanych na studiach niestacjonarnych, które realizowane są w trybie stacjonarnym.

W przypadku studiów stacjonarnych mniejsza niż wymagana jest liczba godzin treści kierunkowych 285 zamiast końcowych 390. W planach studiów niestacjonarnych I stopnia przedmioty obejmujące treści kształcenia kierunkowe realizowane są w wymiarze 375 godzin nie zaś jak wskazano w standardzie kształcenia 390. Standardy kształcenia na kierunku pedagogika specjalna zakładają konieczność realizacji treści z zakresu *ergonomii*, warunek ten został spełniony jedynie w przypadku 2 specjalności na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych (*Terapia zajęciowa* oraz *Doradztwo zawodowe w rehabilitacji*), w przypadku pozostałych 10 specjalności na studiach stacjonarnych i 8 specjalności na studiach niestacjonarnych, w planie studiów nie zaplanowano realizacji treści z ww. zakresu.

APS w Warszawie jest uczelnią gwarantującą wysoką jakość przygotowania pedagogów/nauczycieli uprawnionych (na mocy uzyskanych kompetencji) do realizacji zadań edukacyjnych/wychowawczych skoncentrowanych na osobie z niepełnosprawnością.

Część III. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

1. Opis i ocena wewnętrznych procedur zapewnienia jakości kształcenia odnosząca się do:

- 1) struktury organizacyjnej wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz stosowanej polityki i procedur w zakresie zapewnienia jakości,

Prowadzone cyklicznie w Akademii Pedagogiki Specjalnej od roku akademickiego 2002/03 procedury oceny jakości kształcenia zostały aktualnie zmodernizowane i dostosowane do wymagań wynikających z Deklaracji Bolońskiej. Znalazło to obecnie odzwierciedlenie w uchwale Senatu APS z dnia 15.09. 2010 r. wprowadzającej nowe struktury organizacyjne wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w postaci Uczelnianego Zespołu ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (Zarządzenie Rektora nr 1322/10-11) oraz Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia działającego w ramach wizytowanego Wydziału Nauk Pedagogicznych (Zarządzenie Dziekana WNP nr 2/10-11).

Działalność wskazanych Zespołów koncentruje się wokół działań na rzecz: 1) zapewnienia wysokiej jakości oferty dydaktycznej, 2) zapewnienia przez Uczelnię i jej jednostki standardów wyższego wykształcenia, 3) zapewnienia odpowiedniego poziomu

procesu kształcenia oraz 4) monitorowania i oceniania jakości oferowanych usług dydaktycznych.

2) okresowych przeglądów planów i programów nauczania oraz ich efektów (np. adekwatności konstrukcji oraz treści realizowanych planów i programów nauczania w kontekście zamierzonych efektów kształcenia, uwzględnienie specyfiki poziomów kształcenia i form studiów, formalnych procedur zatwierdzania programów nauczania, udziału studentów w działaniach dotyczących zapewnienia jakości, opinii zwrotnych od pracodawców, przedstawicieli rynku pracy oraz innych organizacji),

W wizytowanej Uczelni obowiązuje już od dłuższego czasu regulowana stosownym zarządzeniem Rektora APS procedura nakazująca systematyczne przeprowadzanie przeglądów i zmian w realizowanych planach i programach kształcenia. Procedura ta realizowana jest na wizytowanym Wydziale. Wszelkie propozycje zmian gromadzone są przez Prodziekana ds. kształcenia, a następnie opiniowane przez Senacką Komisję ds. Jakości Kształcenia i Studentów, po czym podlegają zatwierdzeniu przez Radę Wydziału. W 2010 roku w ramach projektu finansowanego przez Europejski Fundusz Społeczny „Kompleksowy program doskonalenia potencjału dydaktycznego i organizacyjnego APS” zostały przeprowadzone badania oceniające realizowane plany i programy nauczania na wszystkich kierunkach studiów (w tym i na wizytowanym kierunku pedagogika specjalna), co w konsekwencji doprowadziło do opracowania i wdrożenia w roku akademickim 2010/11 nowych planów kształcenia. Wskazane badania dostarczyły m.in. danych odnośnie przydatności i adekwatności realizowanych treści, przygotowania zawodowego studentów APS w ocenie pracodawców, itp .

3) oceniania studentów (np. stosowanych form i kryteriów weryfikacji wiedzy oraz oceny wyników kształcenia),

Na wizytowanym kierunku realizowane są zasadniczo tradycyjne, typowe dla szkolnictwa wyższego formy i kryteria oceniania studentów. Służą temu dokonywane systematycznie podczas zajęć oceny (głównie podczas ćwiczeń i seminariów) studentów ze znajomości zalecanych lektur, przygotowanych referatów i prezentacji multimedialnych, projektów indywidualnych i zespołowych oraz realizowanych przez studentów zajęć warsztatowych i praktyk.

Ponadto w ramach poszczególnych przedmiotów i praktyk studenci oceniani są na podstawie pisemnych prac zaliczeniowych, względnie też w oparciu o przeprowadzone kolokwia i egzaminy. Wrywkowa analiza protokołów zaliczeniowych i egzaminacyjnych ukazała jednak, że w przypadku większości przedmiotów specjalizacyjnych studenci osiągają oceny dobre i bardzo dobre, a jedynie na kilku przedmiotach podstawowych i kierunkowych

(przykładowo: psychologia, diagnostyka pedagogiczna, dydaktyka specjalna) wystawione noty odzwierciedlają pełną skalę obowiązujących w szkolnictwie wyższych ocen.. Nasuwa się tym samym wniosek, że selekcja studentów na wizytowanym kierunku częściej dokonywana jest na przedmiotach ogólnych, a nie w obszarze przedmiotów specjalnościowych..

Generalnie jednak skala odsiewu studentów z racji niedostatecznych wyników w studiach jest niewielka. Główne przyczyny odsiewu tkwią w tym, że spora grupa studentów stacjonarnych rezygnuje z obranego kierunku studiów tuż po rekrutacji, bowiem dostała się równocześnie na inne kierunki studiów, a w przypadku studentów niestacjonarnych zostają skreśleni z powodu nie wniesienia opłaty za studia.

Odrębną kwestią jest też spory odsiew wśród studentów ostatniego roku studiów, spowodowany nie złożeniem w wyznaczonym terminie pracy dyplomowej. Z reguły jednak dochodzi do ponownej reaktywacji tej grupy studentów w okresie dwóch lat od ukończenia studiów, kiedy przywracani są w prawach studenta na dzień obrony pracy dyplomowej bez konieczności uzupełnienia różnic programowych.

4) zapewnienia jakości kadry dydaktycznej (np. okresowych ocen pracowników, hospitacje, ankiet dla studentów oceniających zajęcia dydaktyczne, częstotliwość ankietyzacji),

Obok obowiązującego w wizytowanej Uczelni konkursowego trybu zatrudniania pracowników, istotnym elementem systemu zapewnienia odpowiedniej jakości kadry dydaktycznej jest wynikający z ustawy tryb okresowego (co najmniej raz na cztery lata) oceniania wszystkich kategorii nauczycieli akademickich.. Zgodnie ze Statutem APS wspomnianą ocenę przeprowadza Senacka Komisja ds. Rozwoju i Oceny Kadry Akademickiej (na podstawie Uchwały Senatu APS nr 128/06-07). Ocena powyższa przeprowadzana jest w oparciu o pisemne sprawozdania przedłożone na specjalnych, dostosowanych do poszczególnych kategorii pracowników formularzach, które zawierają: samoocenę pracownika (osiągnięcia w działalności naukowej, dokonania artystyczne, działalność organizacyjną, nagrody i wyróżnienia instytucji i towarzystw naukowych, obowiązki dydaktyczne), ocenę bezpośredniego przełożonego, opinię komisji i ew. decyzję komisji odwoławczej. Integralnym elementem wskazanej oceny są wyniki elektronicznej ankiety przeprowadzanej rokrocznie wśród studentów stacjonarnych i niestacjonarnych odnośnie oceny wszystkich prowadzonych zajęć. W sumie więc każdy nauczyciel akademicki poza ustawowym okresem podlega każdego roku ocenie z racji prowadzonych zajęć. Ten rodzaj ankiety oceniającej zawiera następujące obszary: ocenę organizacji prowadzonych

zajęć (jasność wymagań i ich przestrzeganie, wykorzystanie czasu zajęć, zgodność zajęć z ich programem, systematyczność realizacji zajęć), ocenę postawy pracownika (stosunek do studentów, gotowość do udzielania odpowiedzi, uwzględnianie potrzeb i oczekiwań studentów), ocenę realizacji zajęć (przygotowanie nauczyciela, czynione w trakcie zajęć odwołania do badań i literatury), ocenę efektów uczestniczenia w zajęciach i samoocenę uczestnictwa studentów w zajęciach.

Zbierane w ten sposób oceny zostają uśredniane na poziomie konkretnego pracownika, danego przedmiotu, a także konkretnej jednostki organizacyjnej i stanowią podstawę analizy zarówno przez Komisję ds. Rozwoju i Oceny Kadry, jak i przez Senat Uczelni i Rady Wydziału, a także inne jednostki organizacyjne Uczelni, w tym także przez Samorząd Studencki.

Kolejnym elementem systemu zapewnienia jakości kadry dydaktycznej są hospitacje zajęć, obejmujące zasadniczo wszystkich nauczycieli akademickich, w tym przede wszystkim doktorantów i młodszych pracowników nauki. Podlegają oni hospitacjom planowym, względnie pozaplanowym – interwencyjnym.. Reguluje tę sprawę na wizytowanym Wydziale Zarządzenie Dziekana nr 4/10-11 dotyczące hospitacji zajęć dydaktycznych w ramach Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.. Plan hospitacji przygotowywany jest w każdym semestrze i zatwierdzany przez Dziekana. Prowadzą je doświadczeni nauczyciele akademicki w oparciu o specjalnie do tego celu przygotowany arkusz. W świetle obowiązującego zarządzenia, niesamodzielnymi pracownicy naukowi podlegają tego typu ocenie przynajmniej raz w roku. Osoba planowo hospitowana informowana jest zarówno o terminie wizytacji zajęć, jak i o ich ocenie.

W APS od roku akademickiego 2010/2011 funkcjonuje Uczelniany System Zapewnienia Jakości Kształcenia, którego częścią są ankiety ewaluacyjne mające na celu ocenę zajęć prowadzonych między innymi w ramach ocenianego kierunku. W Uczelni funkcjonuje specjalna komisja monitorująca proces zapewnienia jakości kształcenia, w której posiedzeniach biorą aktywny udział przedstawiciele studentów. Ankieta oceny zajęć dydaktycznych przygotowywana jest w oparciu o założenia i cele wyrażone w specjalnie w tym celu przygotowanych dokumentach, jak również przeprowadzana jest na podstawie szczegółowego harmonogramu i zasad organizacji. Pytania w ankiecie współtworzone są przez przedstawicieli studentów. Ankieta odbywa się co semestr i wypełniana jest przez studentów w systemie USOSweb co zasługuje na pozytywną ocenę. Na podstawie ankiet opracowywane jest podsumowanie wraz z dołączonymi do niego komentarzami

wystawianymi przez studentów poszczególnym prowadzącym (w sumie 61 stron samych komentarzy). Wyniki ankiet prezentowane są podczas posiedzeń ciał kolegialnych Wydziału jak i Uczelni. Za niepokojący należy uznać mały udział studentów w ankietach. Nie ma informacji i danych na temat wpływu opinii studentów na okresową ocenę pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich. Ankiety promowane są jedynie poprzez stronę internetową Uczelni oraz system USOSweb, w ubiegłych akcjach ankietowych promocją ankiet zajmował się samorząd studencki prowadząc akcje plakatową i promocyjną na portalach społecznościowych, co należy uznać za rzecz niezwykle wartościową.

form wsparcia studentów (np. informacji o wsparciu ze strony nauczycieli akademickich, w tym opiekunów roku oraz pracowników administracyjnych, ankiet dla studentów dotyczących pracy administracji),

Studenci korzystają z licznych form wsparcia ze strony pracowników administracji i nauczycieli akademickich. Znaczącą rolę w tym zakresie odgrywają opiekunowie poszczególnych lat, a także pracownicy administracji Uczelni i Wydziału. Dużą rolę w tym zakresie spełnia system USOS oraz strona internetowa Uczelni i Wydziału, gdzie studenci mogą uzyskać podstawowe informacje na temat toku i postępów w studiach a także niezbędne informacje związane z programami i planami zajęć, terminami zaliczeń i egzaminów oraz w zakresie spraw socjalnych. Również za pośrednictwem Internetu wielu studentów kontaktuje się z pracownikami w rozmaitych bieżących sprawach związanych najczęściej z realizacją programu zajęć. Również regularne dyżury pracowników w Uczelni wzbogacają istniejące formy wsparcia studentów w rozwiązywaniu problemów związanych najczęściej z realizowanym tokiem i programem studiów, są okazją do konsultacji i osobistych kontaktów.

5) stosowanego systemu informacyjnego (np. gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji o poziomie zadowolenia studentów oraz o wynikach kształcenia osiągniętych przez studentów, możliwościach zatrudnienia absolwentów itp.),

Najważniejszym elementem systemu informacyjnego wizytowanego Wydziału jest niewątpliwie USOS, za pośrednictwem którego studenci docierają do informacji dotyczących zarówno ich osobistych postępów w studiach, jak i wszelkich innych informacji związanych ze studiowanym kierunkiem, w tym również z możliwościami zatrudnienia.

System USOS służy też do zbierania opinii studentów o poziomie realizowanych zajęć. W tym względzie jednak opinie studentów są raczej krytyczne, bowiem wypełnienie obowiązującej aktualnie elektronicznej ankiety oceniającej zabiera studentom zbyt wiele czasu, a ponadto nie mają oni gwarancji, że pozostaje ona w pełni anonimowa. Dlatego też

zaledwie 20% studentów decyduje się na wypełnianie wspomnianych ankiet. Wcześniejszy tryb ankiety audytoryjnej dawał pełną gwarancję anonimowości i dlatego też studenci bardziej masowo uczestniczyli w ich wypełnianiu.

Poza tym kolejnym kanałem informacyjnym pozostają na wizytowanym kierunku tradycyjne formy porozumiewania się za pośrednictwem licznych tablic ogłoszeniowych, gablot, itp., a także poprzez ogniwa samorządu studenckiego.

6) publikowania informacji (np. dostępu do aktualnych i obiektywnych informacji na temat m.in. oferty kształcenia, posiadanych uprawnień, stosowanych procedur toku studiów, planowanych efektów kształcenia).

Miejscem publikowania wskazanych informacji jest przede wszystkim działający w Uczelni od 2004 r. system USOS, a także strona internetowa Uczelni oraz liczne tradycyjne tablice i gabloty ogłoszeniowe. Ponadto kandydaci i studenci Akademii począwszy od roku akademickiego 2005/2006 otrzymują rok rocznie Informator o studiach w APS, zawierający aktualną ofertę dydaktyczną oraz plany i programy studiów. Aktualnie informator niniejszy publikowany jest w formie elektronicznej.

2. Opinie prezentowane na spotkaniach.

2.1. Opinie studentów na temat wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz efektywności działań podejmowanych w tym zakresie w uczelni.

Opinia studentów odnośnie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia generalnie jest pozytywna. Informowani są oni systematycznie o ofercie dydaktycznej, obowiązujących planach i programach kształcenia, zakresie wymagań i warunkach zaliczenia. Posiadają zresztą stałą dostępność do sylabusów z poszczególnych przedmiotów, obowiązującej literatury, itp. Zajęcia dydaktyczne, w których uczestniczą są z reguły ciekawe, prowadzone na wysokim poziomie, spotykają się z reguły z dużą życzliwością i wsparciem ze strony pracowników. Cenią sobie możliwość pisemnego zdawania egzaminów jako formy mniej stresującej.

Jednak w kilku kwestiach studenci formułują krytyczne uwagi. Dotyczą one w szczególności:

Zbyt długiej i mozolnej w wypełnianiu ankiety oceniającej przebieg zajęć. Obowiązująca od jakiegoś czasu elektroniczna wersja wspomnianej ankiety jest w tym względzie szczególnie uciążliwie i gdyby rzetelnie podejść do sformułowania opinii o każdych odbytych zajęciach, to trzeba byłoby przeznaczyć na to bardzo dużo czasu. Dlatego

zaledwie 20% studentów decyduje się na wyrażenie swoich opinii. Ponadto zdaniem studentów wersja elektroniczna ankiety nie daje im poczucia anonimowości, bowiem przed jej wypełnieniem muszą się zalogować w systemie USOS.

Odrębną kwestią zgłaszaną przez studentów podczas spotkania z zespołem wizytującym jest to, że nie otrzymują oni informacji zwrotnej na temat tego, jakimi decyzjami czy zmianami skutkują zgłaszane przez studentów opinie. Nie zawsze w konsekwencji postulowanych zmian daje się zaobserwować jakiekolwiek reakcje po stronie prowadzących zajęcia. A jednak w ocenie studentów ok. 20% prowadzonych zajęć charakteryzuje się niezbyt dobrą komunikacją pomiędzy prowadzącymi a studentami. W przypadku wykładów studenci w nich po prostu nie uczestniczą, a w przypadku zajęć obligatoryjnych zmuszeni są jakoś je przetrwać.

Z wysoką oceną studentów spotykają się natomiast zajęcia z przedmiotów specjalnościowych. Uzyskują zresztą na nich z reguły dobre oceny. Są jednak grupy przedmiotów, na których otrzymują nieproporcjonalnie dużo ocen niedostatecznych. Należą do zwłaszcza przedmioty psychologiczne oraz dydaktyka specjalna. Potwierdza zresztą ten fakt losowo dokonany podczas wizytacji przegląd protokołów zaliczeniowych i egzaminacyjnych.

Z krytyczną oceną studentów spotyka się też zbyt ogólnie ich zdaniem sformułowane treści kształcenia zawarte w sylabusach .

Studenci obecni na spotkaniu w rozmowie z zespołem oceniającym wyrazili opinię, iż ocena zajęć dydaktycznych w postaci przeprowadzania ankiet ewaluacyjnych nie kojarzy im się z jakością kształcenia. Studenci nie wiedzieli, czym jest wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia. Pytani o przyczyny swojej niewiedzy stwierdzili w większości, że Uczelnia nie informuje ich o postępach w pracach nad doskonaleniem jakości kształcenia. Studenci uznali w rozmowie z zespołem oceniającym, iż ankiety nie mają wpływu na jakość kształcenia z racji tego, iż nic nie dzieje się dalej z wyrażonymi przez nich opiniami. Studenci uznali ankietę za zbyt ogólną, niezadającą konkretnych pytań, a ograniczającą się do pytań i odpowiedzi tak lub nie. Studenci wyrazili swoje niezadowolenie z powodu braku informacji zwrotnej od władz Uczelni dotyczącej wyników ankiet. Studenci upatrują małej frekwencji w wypełnianiu ankiet brakiem dostatecznej promocji, która ogranicza się ich zdaniem do informacji na stronie internetowej i systemu USOSweb.

2.2. Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem oceniającym na temat wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz efektywności działań podejmowanych w tym zakresie w uczelni.

Działający w Uczelni system zapewniania jakości kształcenia spotyka się z akceptacją wszystkich nauczycieli akademickich i pracowników administracji. Ankietyzacja wszystkich zajęć przeprowadzana każdego roku nie budzi sprzeciwu pracowników. Zbieranie w ten sposób opinie są również dla pracowników źródłem cennych ocen i uwag, co do zawartości ich treści merytorycznych, jak i odnośnie metodyki ich prowadzenia. Niestety, ostatnimi czasy studenci niezbyt chętnie wypełniają elektroniczną formę ankiety, co powoduje, że aż 75% przedmiotów uzyskuje oceny pojedynczych studentów, co również nie zaspakaja oczekiwań pracowników. Wprowadzenie elektronicznej wersji ankiety podyktowane zostało względami ekonomicznymi; jej opracowaniem zajmowała się zewnętrzna firma usługowa, co generowało dość wysokie koszty.

W opinii pracowników również potwierdza się to, że studenci chętniej i aktywniej uczestniczą w zajęciach specjalizacyjnych pojawiających się na wyższych latach studiów. Również z racji tego, że zajęcia te z reguły odbywają się w małych grupach, albo też przybierają częściej postać zajęć warsztatowych, łatwiej jest o bezpośredni i żywy kontakt ze studentami, jak też o bardziej wnikliwą ich ocenę. Potwierdza się to m.in. w wyższych ocenach, jakie podczas tych zajęć studenci uzyskują.

Pracownicy podczas spotkania z zespołem wizytującym dość krytycznie odnieśli się do faktu podziału studiów pedagogiki specjalnej na dwie fazy – studia I i II stopnia. Z uwagi na ich specyfikę niezmiernie trudnym staje się przygotowanie absolwentów do zróżnicowanych zawodów pedagoga specjalnego i to zarówno od strony rzeczowej, jak i metodycznej. Podział ten nie sprzyja także realizacji rozmaitych programów międzynarodowych, takich chociażby jak program Erasmus – Sokrates.

Wiele miejsca poświęcono kwestii prac dyplomowych, zarówno licencjackich, jak i magisterskich. W opinii pracowników obecny system edukacyjny w ogóle nie przygotowuje młodzieży do wypowiedzania się na piśmie. Stąd też tyle problemów z w/w pracami. Odstąpienie od przygotowywania prac licencjackich wzorem niektórych uczelni, też nie jest rozwiązaniem najlepszym. Absolwent studiów licencjackich powinien jednak posiadać umiejętność pisanie tekstów spełniających wymogi naukowe. Otwartą jednak sprawą pozostaje kształt tego typu prac, ich rzetelność i wiarygodność.

3. Informacja na temat działalności Biura Karier, monitorowania losów absolwentów i ocena podejmowanych w uczelni działań w tym zakresie.

Niezależnie od statutowej działalności uczelnianego Biura Karier ułatwiającego studentom poszukiwanie zatrudnienia zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi, a także podejmowanych przez nie działań na rzecz przygotowania studentów do poruszania się po współczesnym rynku pracy na wizytowanym Wydziale przeprowadzono w 2010 r. w ramach projektu „Kompleksowy program doskonalenia potencjału dydaktycznego i organizacyjnego APS” badania i przygotowano raport nt. „Przygotowanie zawodowe absolwentów Akademii Pedagogiki Specjalnej”, zawierający m.in. ocenę pracodawców na temat przygotowania zawodowego absolwentów wizytowanego kierunku studiów. Uzyskano w ten sposób bardzo bogaty materiał empiryczny od 229 placówek zatrudniających absolwentów pedagogiki specjalnej, służący m.in. ocenie realizowanego programu studiów, co efekcie zaowocowało przeglądem wszystkich realizowanych na kierunku pedagogika specjalna planów i programów kształcenia.

Wdrożony i realizowany na wizytowanym kierunku studiów system zapewnienia jakości kształcenia należy ocenić pozytywnie. Jego struktura organizacyjna oraz przyjęte procedury dają możliwość stałego monitorowania poziomu kształcenia studentów wszystkich trybów studiów, a także realizowanych w ich ramach planów i programów kształcenia. Podjęte ponadto przez wizytowaną Uczelnię badania nad poziomem przygotowania zawodowego absolwentów, przeprowadzone wśród pracodawców dostarczają dodatkowych podstaw dla działań służących doskonaleniu wspomnianego systemu.

Jedyną uwagą krytyczną odnoszącą się do funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest kwestia niezbyt dużej liczby studentów biorących udział w wypełnianiu elektronicznej ankiety oceniającej poziom realizowanych zajęć dydaktycznych. Konieczność dokonania niemal równoczesnej oceny wszystkich zakończonych w danym semestrze przedmiotów i form zajęć jest – zdaniem studentów – zajęciem bardzo czasochłonnym, a towarzyszący wypełnianiu ankiety obowiązek zalogowania się w systemie USOS, budzi u studentów wątpliwości co do anonimowości formułowanych ocen.

Część IV. Nauczyciele akademicki.

1. Ocena rozwoju kadry i prowadzonej w jednostce polityki kadrowej.

Liczba nauczycieli akademickich jednostki:

Tabela nr 3.

Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy	Razem	Liczba nauczycieli akademickich, dla których uczelnia stanowi			
		Podstawowe miejsce pracy*		Dodatkowe miejsce pracy*	
		Mianowanie	Umowa o pracę	Umowa o pracę	
				W pełnym wymiarze czasu pracy	W niepełnym wymiarze czasu pracy
Profesor	13	3	1	9	-
Doktor habilitowany	26	19 (6)	3 (3)	2	2
Doktor	88	72 (40)	16 (4)	-	-
Pozostali	68	60	8	-	-
Razem	195	154	28	11	2

* w nawiasie należy podać dane dotyczące nauczycieli akademickich zaliczonych przez Zespół do minimum kadrowego

Wnioski: W ramach Wydziału Nauk Pedagogicznych w pełnym wymiarze czasu pracy jest zatrudnionych 193 nauczycieli akademickich, w tym 13 profesorów tytularnych, 24 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, 88 ze stopniem naukowym doktora oraz 68 magistrów. Dla 182 nauczycieli akademickich pracujących w jednostce (aż dla ponad 93 %) Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy.

Wyraźny trzon kadry to osoby ze stopniem naukowym doktora (ok. 45 %) i – co bardzo rzadkie - osoby z tytułem zawodowym magistra - aż ok. 35 %. Profesorowie stanowią ok. 7 %, a doktorzy habilitowani - ok. 13 %. Przedstawione dane jednoznacznie wskazują, iż Wydział Nauk Pedagogicznych jest jednostką wiążącą rozwój kadrowy przede wszystkim z własną kadrą naukowo-dydaktyczną.

Zauważalny jest fakt, iż w minimum kadrowym ocenianego kierunku studiów nie ma ani jednej osoby z tytułem naukowym profesora.

Liczba stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników jednostki w ostatnich pięciu latach, z wyodrębnieniem stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku.

Tabela nr 4.

Rok	Doktoraty	Habilitacje	Tytuły profesora
2010	9 (9)	3 (3)	- (-)
2009	9 (7)	3 (2)	- (-)
2008	5 (5)	- (-)	- (-)
2007	2 (2)	1 (1)	- (-)
2006	1 (1)	2 (2)	- (-)
Razem	26 (24)	9 (8)	- (-)

Wnioski: Dostrzegalny jest regularny, narastający rozwój naukowy kadry Wydziału Nauk Pedagogicznych. Zauważalna jest znacząca liczba stopni naukowych uzyskanych w

okresie ostatnich dwóch lat. Warto odnotowania jest fakt, iż ok. 91 wszystkich uzyskanych przez pracowników Wydziału stopni naukowych jest udziałem osób związanych z ocenianym kierunkiem.

Słabością kadry jest z pewnością od dłuższego czasu brak nominacji profesorskich.

Załącznik Nr 5 – Wykaz nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe.

2. Ocena wymagań dotyczących minimum kadrowego ocenianego kierunku:

- formalno-prawnych

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych stopni naukowych.

Do minimum kadrowego, wliczani są nauczyciele akademicki zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku roku akademickiego (§ 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 144 poz. 1048, z późn. zm.).

Dla niemal wszystkich nauczycieli akademickich wliczonych do minimum kadrowego na bieżący rok akademicki zaplanowano osobiście prowadzone na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęcia dydaktyczne w wymiarze przewidzianym przepisami (§ 8 ust. 3 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego). W jednym przypadku na studiach pierwszego stopnia oraz trzech przypadkach na studiach drugiego stopnia stwierdzono, iż osoby wliczone do minimum kadrowego nie prowadzą w ramach tego stopnia zajęć dydaktycznych.

Oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwoliły na stwierdzenie, że spełnione są warunki art. 9 pkt 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

- merytorycznych,

Biorąc pod uwagę stopnie naukowe uzyskane przez zgłoszonych do minimum kadrowego 54 nauczycieli akademickich a także przedłożony do oceny dorobek naukowy tych osób, możliwe jest wliczenie do tego minimum:

a) na poziomie studiów pierwszego stopnia:

- 7 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 30 osób ze stopniem naukowym doktora w grupie osób posiadających dorobek naukowy w zakresie ocenianego kierunku studiów;

- 2 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 17 osób ze stopniem naukowym doktora w grupie osób posiadających dorobek naukowy z dziedziny nauki związanej z kierunkiem „pedagogika specjalna”;

b) na poziomie studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich:

- 7 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 31 osób ze stopniem naukowym doktora w grupie osób posiadających dorobek naukowy w zakresie ocenianego kierunku studiów;

- 2 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 10 osób ze stopniem naukowym doktora w grupie osób posiadających dorobek naukowy z dziedziny nauki związanej z kierunkiem „pedagogika specjalna”.

oraz

- *sformułowanie jednoznacznego wniosku dotyczącego spełnienia wymagań w zakresie minimum kadrowego.*

Rozpatrując łącznie zarówno kryteria formalne jak i merytoryczne stwierdzono, iż do minimum kadrowego może zostać wliczonych:

a) na poziomie studiów pierwszego stopnia:

- 7 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 30 osób ze stopniem naukowym doktora w grupie osób posiadających dorobek naukowy w zakresie ocenianego kierunku studiów,

- 2 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 13 osób ze stopniem naukowym doktora w grupie osób posiadających dorobek naukowy z dziedziny nauki związanej z kierunkiem „pedagogika specjalna”;

b) na poziomie studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich:

- 7 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 30 osób ze stopniem naukowym doktora w grupie osób posiadających dorobek naukowy w zakresie ocenianego kierunku studiów,

- 2 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 10 osób ze stopniem naukowym doktora w grupie osób posiadających dorobek naukowy z dziedziny nauki związanej z kierunkiem „pedagogika specjalna”.

Za mocną stronę kadry należy uznać dość zrównoważone proporcje liczbowe między pracownikami naukowymi na kolejnych etapach rozwoju naukowego, jej bardzo dobry poziom merytoryczny.

Przedstawione dane jednoznacznie wskazują, iż APS jest jednostką wiążącą przyszłość przede wszystkim z własną kadrą naukowo-dydaktyczną i jej rozwojem.

Powyższe pozwoliło na stwierdzenie, iż spełnione są warunki dotyczące minimum kadrowego określone w § 5 ust. 5, § 6 ust. 4 oraz § 12 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 144, poz. 1048, z późn. zm.).

3. Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe (53) do liczby studentów kierunku (3371) **spełnia** wymagania § 11 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Wynosi ok. 1:64 przy wymaganym 1:180.

4. Ocena obsady zajęć dydaktycznych, w tym zgodności tematyki prowadzonych zajęć z posiadanym dorobkiem naukowym, a także dostępności nauczycieli akademickich, udziału wykładowców z zagranicy oraz praktyki gospodarczej i społecznej.

Na wizytowanym kierunku istnieje ścisły związek prowadzonej przez pracowników działalności naukowej czy też wydawanych przez nich publikacji z prowadzoną działalnością dydaktyczną. Związek ten jest widoczny także w obszarze prowadzonych specjalności dydaktycznych. Dorobek naukowy posiadany przez wskazanych do minimum kadrowego pracowników mieści się w obszarze Pedagogiki specjalnej.

Analiza specjalności naukowych pozostałych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na wizytowanym kierunku studiów również potwierdza ich kompetencje w zakresie ocenianego kierunku.

5. Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem oceniającym.

W spotkaniu uczestniczyło około czterdziestu nauczycieli akademickich. Na początku spotkania przewodniczący Zespołu Wizytacyjnego przedstawił misję działania PKA w zakresie oceny jakości kształcenia, podzielił się wstępną refleksją z wizytacji, zaprezentował wnioski ze spotkania ze studentami. Pracownicy APS zwracali uwagę na dobre warunki pracy dydaktycznej, podkreślali dbałość o bezpieczeństwo socjalne pracowników, dobrą atmosferę w uczelni i dobre relacje ze studentami. Podkreślali też troskę władz Uczelni o kontakty ze środowiskiem.

6. Ocena prowadzonej dokumentacji osobowej nauczycieli akademickich.

Teczki osobowe nauczycieli akademickich spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286 z późn. zm.). We wszystkich teczkach znajdują się dokumenty zgromadzone w związku z ubieganiem się o zatrudnienie, dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy i przebiegu zatrudnienia. Dokumenty znajdujące się w aktach są ułożone w porządku chronologicznym i ponumerowane. Teczki zawierają pełen wykaz znajdujących się w nim dokumentów.

Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczone za zgodność z oryginałem.

We wszystkich teczkach znajdują się aktualne zaświadczenia o odbytych badaniach lekarskich oraz aktualne zaświadczenia o ukończeniu szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Akty mianowania i umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego proponowany przez Prezydium PKA.

Uczelnia spełnia warunek minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów. Obsada zajęć jest zgodna z dorobkiem naukowym nauczycieli akademickich. Dokumentacja osobowa pracowników nie budzi zastrzeżeń.

Część V. Działalność naukowa i współpraca międzynarodowa.

1. Ocena działalności naukowej, ze szczególnym uwzględnieniem badań związanych z ocenianym kierunkiem studiów, a także ich finansowania, uzyskiwanych grantów

i systemu wspierania rozwoju własnej kadry. Ocena dorobku wydawniczego i wdrożeniowego. Nagrody za wyniki w pracy naukowej.

Wydział Nauk Pedagogicznych APS jako jednostka prowadząca wizytowany kierunek studiów posiada 3 (B) kategorię. Aktualnie na Wydziale realizowanych jest kilka tematów badawczych, które w sposób szczególny wiążą się z ocenianym kierunkiem studiów. Należą do nich takie tematy realizowane aktualnie w ramach badań statutowych jak: „Psychospołeczne uwarunkowania efektów kształcenia uczniów z niepełnosprawnością intelektualną (...), kształconych w formach segregacyjnych, integracyjnych i włączających”; „Badanie porównawcze zmienności realizacyjnej u osób z dyzartarią nabytą i afazją”; „Walidacja polskiej wersji narzędzi diagnozy autyzmu”; a także tematy badań własnych „Umiejętności życiowe u młodzieży niepełnosprawnej ruchowo”; „Studium przypadku pacjentów z niedokształceniem mowy pochodzenia korowego”; „Proces nauki domowej i odrabiania lekcji w kontekście problematyki atrybucji wyników uczenia się”, „Metoda projektu jako nowa jakość w areterapii”; „Adaptacja do warunków więziennych skazanych długoterminowych i dożywotnich” ; „Semantyczno – formalna analiza wytworu plastycznego dziecka o lekkim upośledzeniu umysłowym”.

Ponadto w ostatnich latach w ramach Wydziału Nauk Pedagogicznych realizowane były projekty badawcze, w których uczestniczyli również studenci (najczęściej członkowie kół naukowych i magistranci). Badania te dotyczyły w szczególności: „Biografie niewidomych mężczyzn”; Sytuacja osób niewidomych w zmieniającej się Polsce” ; „Uczeń zdolny wyzwaniem dla współczesnej edukacji”; „Zdolności i twórczość jako perspektywa współczesnej edukacji”; „Rozpoznanie możliwości stosowania delfinoterapii w procesie rehabilitacji dziecka z autyzmem”; „Podniesienie efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”; „Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”; „Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych”. Powstałe w wyniku wyżej wymienionych badań publikacje zawierały w każdym przypadku również publikacje przygotowane przez studentów.

Na wizytowanym Wydziale nie są aktualnie realizowane żadne projekty badawcze finansowane ze źródeł zewnętrznych.

Pracownicy Wydziału uzyskali w ostatnich latach za prowadzoną działalność naukową dwie nagrody krajowe i sześć nagród Rektora APS. Uczelnia w ostatnich trzech latach była organizatorem względnie współorganizatorem 21 konferencji naukowych mieszczących się w

obszarze pedagogiki specjalnej (2008 – 9 konferencji; 1009 – 6 konferencji ; 2010 – 6 konferencji)

Uczelnia dysponuje także własnym wydawnictwem naukowym, które przykładowo w 2010 roku wydało z zakresu pedagogiki i pedagogiki specjalnej 16 pozycji książkowych, 6 podręczników i skryptów, 5 numerów czasopisma Szkoła Specjalna i 2 numery czasopisma Człowiek-Niepełnosprawność-Społeczeństwo oraz wznowiło druk 2 wcześniej wydanych pozycji. Niewątpliwie zainteresowania naukowe i posiadany dorobek naukowy pracowników wskazanych do minimum kadrowego i wielu z poza minimum mieści się w obszarze pedagogiki specjalnej. Teksty (polsko i angielskojęzyczne) publikowane są przeważnie w polskich recenzowanych i punktowanych czasopismach pedagogicznych.

Z całą pewnością w przypadku wizytowanego kierunku wskazać należy związek prowadzonej przez pracowników działalności naukowej czy też wydawanych przez nich publikacji z prowadzoną działalnością dydaktyczną.

2.Ocena studenckiego ruchu naukowego, w tym działalności kół naukowych oraz udziału studentów w badaniach naukowych.

W ramach Wydziału Nauk Pedagogicznych działa 12 studenckich kół naukowych (działalność trzech kół jest aktualnie zawieszona). Spośród kół aktualnie działających sześć kół koncentruje się wokół problematyki mieszczącej w obszarze pedagogiki specjalnej i stanowi tym samym płaszczyznę działalności studentów wizytowanego kierunku studiów. Każde z kół afiliowane jest przy określonej jednostce organizacyjnej Wydziału, z której wyznaczony też jest opiekun naukowy, z reguły pomocniczy pracownik naukowy.

Członkowie działających na Wydziale kół naukowych uczestniczyli w minionym okresie co najmniej w ośmiu projektach badawczych, w ramach których przygotowali w sumie kilkanaście opracowań autorskich, publikowanych w pracach zbiorowych, względnie w czasopismach naukowych prowadzonych przez Wydział (głównie w czasopiśmie Szkoła Specjalna).

Powszechną praktyką stosowaną na Wydziale jest również udział magistrantów w pracach badawczych konkretnych zakładów, czy też poszczególnych pracowników prowadzących seminaria dyplomowe.

W APS prowadzony jest rejestr organizacji studenckich zgodnie z art. 205 ust. 1 Ustawy. Z racji specyfiki Uczelni oraz jej wielkości organizacje studenckie działają w ramach całej Uczelni. Z rejestru przedstawionego przez władze Uczelni wynika, iż w APS

działa obecnie 12 kół naukowych, z czego działalności trzech jest zawieszona oraz 2 organizacje studenckie niebędące kołem naukowym. Każda z organizacji studenckich posiada swój statut i składa okresowe sprawozdania ze swej działalności. Podczas wizytacji zespół oceniający spotkał się z przedstawicielami kół naukowych. Uczelnia i jej jednostki zapewniają odpowiednie warunki materialne do działalności kół naukowych zapewniając finansowanie działalności projektowej kół za pośrednictwem organów samorządu studenckiego, co należy ocenić jednoznacznie pozytywnie. Działalność kół naukowych skupia się w znakomitej większości na wykorzystaniu zdobytej wiedzy na studiach w praktyce poprzez przybliżanie studentom tematyki oraz specyfiki zawodu, jaki będą wykonywać po ukończeniu studiów. Studenci zrzeszeni w kołach naukowych, jak również pozostali studenci kierunku pedagogika specjalna nie biorą udziału w projektach naukowo - badawczych jednostki, co należałoby zmienić. Za zbyt skromną należy uznać również bazę lokalową udostępnianą organizacją studenckim co należałoby w przyszłości poprawić.

Załącznik Nr 6 – Działalność naukowa jednostki.

3. Ocena współpracy międzynarodowej, w tym wymiany studentów i kadry naukowo-dydaktycznej.

Pracownicy wizytowanego kierunku studiów prowadzą ożywioną współpracę z licznymi zagranicznymi uczelniami i instytucjami edukacyjnymi. Są to w szczególności bardzo żywe kontakty z uniwersytetami na Ukrainie, w Rosji, Turcji, Belgii, w Chorwacji, na Węgrzech, we Francji oraz szereg kontaktów z konkretnymi placówkami edukacji specjalnej w kraju i zagranicą. Należą tutaj również liczne kontakty podejmowane w ramach programu ERAZMUS. Wspomniane kontakty owocują licznymi wzajemnymi wizytami pracowników i studentów. Najbardziej uchwytne wymiar tej wymiany zawiera program Erasmus w ramach którego w latach 2008-2010 uczestniczyło 57 studentów i 9 pracowników naukowo – dydaktycznych. Poza tym ok. 20 pracowników Wydziału uczestniczyło w indywidualnych wyjazdach zagranicznych do wskazanych wyżej ośrodków akademickich. Uczelnia gościła również w tym okresie liczną grupę przedstawicieli uczelni partnerskich.

Poza wymianą doświadczeń jaka towarzyszyła wskazanym wizytom, najbardziej wymiernym ich efektem są wspólne przedsięwzięcia badawcze. W latach 2008 – 2010 wizytowany Wydział prowadził w sumie 7 tematów badawczych z partnerami zagranicznym. Wykaz tematów w załączniku 7

Załącznik Nr 7 – Wykaz tematów prac naukowych i dydaktycznych realizowanych wspólnie z ośrodkami zagranicznymi.

Należy podkreślić dużą aktywność wizytowanego Wydziału w rozwijaniu współpracy naukowo – badawczej i dydaktycznej z licznymi ośrodkami zagranicznymi. Służy ona niewątpliwie realizowanemu procesowi dydaktycznemu, w tym zwłaszcza możliwościom poznawania wielu obszarów zarówno teorii jak i praktyki pedagogiki specjalnej. Szczegółowa analiza problematyki badawczej wizytowanego Wydziału pokazuje, że wydzielanie w aspekcie badawczym jak i dydaktycznym z obszaru współczesnej pedagogiki zagadnień należących wyłącznie do pedagogiki specjalnej stanowi zubożenie tej ostatniej i sztuczne dzielenie problemów szeroko rozumianego wychowania. Przewijające się w problematyce badawczej wizytowanego Wydziału problemy pedagogiki i pedagogiki specjalnej stanowią wzbogacenie jednej i drugiej. Gdyby natomiast ocenić tylko i wyłącznie dokonania badawcze z zakresu pedagogiki specjalnej, to trzeba byłoby zapytać dlaczego wśród realizowanych tematów badawczych nie są reprezentowane liczne należące do tej dyscypliny obszary badawcze, wszakże mamy do czynienia z Uczelnią, która z nazwy zajmuje się pedagogiką specjalną. Jest to – jak się wydaje - przyczynek do tego, aby zrezygnować z wydzielania w ramach studiów pedagogicznych kierunku pedagogika specjalna i pozostawić go jako specjalność. Da to możliwość rozwijania tego typu studiów również w innych uczelniach i to w sposób bardziej nowoczesny, gdyż w powiązaniu z różnorodnym dziś dorobkiem współczesnej pedagogiki i nauk jej pokrewnych. Pozwoli to również wizytowanemu Wydziałowi na rozwijanie tych specjalności z obszaru pedagogiki specjalnej, które są mocną stroną Uczelni, a zrezygnowanie z tych które, takich perspektyw obecnie w Uczelni nie posiadają. Jest przecież naturalną kolejną rzeczą, że niektóre ze specjalności współczesnej pedagogiki specjalnej mimo, że tradycyjnie do niej należały, czy też z niej wyrastały, to jednak dzisiaj na tyle odeszły od pierwowzoru, albo też na tyle się zautonomizowały, że stanowią same dla siebie odrębne dziedziny wiedzy pedagogicznej i nauk pokrewnych albo też zupełnie już dziś do niej nie należą (np. pedagogika resocjalizacyjna, pedagogika penitencjarna, logopedia, pedagogika rewalidacyjna, pedagogika lecznicza, itp.)

Wysoko należy ocenić działalność wydawniczą wizytowanego kierunku. Pracownicy opublikowali w ostatnich trzech latach 158 monografie i rozdziałów w monografiach, 2 publikacje w czasopismach z listy filadelfijskiej, 23 publikacje w czasopismach recenzowanych o zasięgu krajowym, 26 publikacji w recenzowanych czasopismach o zasięgu lokalnym. Uzyskano finansowanie jednego grantu.

Część VI. Baza dydaktyczna.

1. Ocena dostosowania bazy dydaktycznej, w tym sal wykładowych, pracowni i laboratoriów oraz ich wyposażenia, dostępu do komputerów i Internetu, zasobów bibliotecznych do potrzeb naukowych i dydaktycznych ocenianego kierunku, a także dostosowania bazy do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Studenci wizytowanego kierunku studiów korzystają z ogólnej bazy dydaktycznej zlokalizowanej w dwóch odległych od siebie miejscach: w budynku przy ul. Szczęśliwickiej i

w Rembertowie. Obiekt w Rembertowie służy głównie lektoratom języków obcych, które studenci pedagogiki specjalnej odbywają w jednym równoległym terminie, co nie powoduje koniczności przemieszczania się pomiędzy oddalonymi od siebie budynkami. Liczba sal dydaktycznych, ich rozmieszczenie i wyposażenie wprawdzie nie daje komfortu odbywania zajęć w dogodnych porach dnia, niemniej jednak daje gwarancję realizacji wszystkich typów i form zajęć, jakie przewidują plany poszczególnych lat i trybów studiów. Obok 36 sal dydaktycznych (w tym 4 dużych auli), studenci pedagogiki specjalnej korzystają również 5 nowocześnie wyposażonych i dostosowanych do edukacji osób niepełnosprawnych sal komputerowych. Uderza w nich zwłaszcza nowoczesne oprzyrządowanie komputerów dla osób z różnymi deficytami i niepełnosprawnościami, obsługi których uczeni są również wszyscy studenci wizytowanego kierunku..

Niezależnie od sal informatycznych studenci mają powszechny dostęp do komputerów rozmieszczonych w kilku miejscach wskazanych budynków. Wszystkie ogólnodostępne dla studentów komputery mają połączenie do Internetu (łącze 36 Mbit). Ponadto w najbliższym czasie (jeszcze w tym roku akademickim) budynek przy ul. Szczęśliwickiej będzie posiadał bezprzewodową sieć komputerową z nielimitowanym dostępem do Internetu.

Wizytowana Uczelnia dysponuje również bogato wyposażoną Biblioteką Główną, która gromadzi literaturę z zakresu pedagogiki, pedagogiki specjalnej i nauk pokrewnych. Na koniec 2009 r. dysponowała łącznie 126 tys. woluminów, w tym ok. 39 tys. z zakresu pedagogiki i 17 tys. z zakresu pedagogiki specjalnej. Ponadto biblioteka prenumeruje liczne krajowe i zagraniczne czasopisma naukowe. Aktualnie z obszaru pedagogiki są to tytuły 10 czasopism zagranicznych (angielskojęzycznych i niemieckojęzycznych) oraz kilkadziesiąt czasopism krajowych, w tym wszystkie liczące się czasopisma z zakresu pedagogiki i pedagogiki specjalnej.

Należy przy tej okazji podkreślić fakt dysponowania przez Bibliotekę wygodną czytelnią oraz całkowicie skomputeryzowanym katalogiem, a także dostępem do bazy danych EBSCO. Biblioteka prowadzi także wypożyczenia międzybiblioteczne oraz jest uczestnikiem Mazowieckiego Systemu Informacji Bibliotecznej.

Liczba studentów kierunku zestawiona z liczbą i powierzchnią sal, w których odbywają się zajęcia jest zadowalająca, a liczba stanowisk w poszczególnych salach dostosowana do powierzchni tych pomieszczeń i liczby studentów mimo pojawiania się niekiedy przepełnień, szczególnie na popularnych zajęciach. Władze Uczelni podejmują aktywne działania w celu

zapewnienia godnych warunków studiowania poprzez wynajmowanie dodatkowych sal w sąsiednich budynkach w razie problemów lokalowych, co należy ocenić bardzo pozytywnie. Wzorowo ocenić należy wyposażenie pomieszczeń w szczególności w głównym budynku Wydziału Nauk Pedagogicznych. Sprzęt, w który wyposażony jest Wydział spełnia najwyższe standardy jakości. Jest to sprzęt nowoczesny i dostosowany do specyfiki prowadzonych w Uczelni studiów. Każda sala wyposażona jest w sprzęt audiowizualny w postaci rzutnika. Duże aule natomiast posiadają własne systemy multimedialne. Studenci mają możliwość pełnego korzystania z dostępnego sprzętu po godzinach zajęć, jak również sposobność korzystania z Internetu bezprzewodowego i komputerów na holach budynku w tzw. kioskach. Budynki dydaktyczne są w bardzo dobrym stanie technicznym i estetycznym. Budynki dostosowane są do studiowania w nich przez osoby niepełnosprawne w sposób nad wyraz imponujący i zasługujący na wyróżnienie. W głównym budynku udostępnia się dwie windy oraz dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych toalety na każdym piętrze. Ponadto Uczelnia z pozyskanych funduszy europejskich dostosowała swój budynek do potrzeb osób z różnym rodzajem niepełnosprawności, w tym niedowidzących, niewidomych i niedosłyszących. Drzwi do każdego pomieszczenia oznaczone są tabliczką umożliwiającą rozpoznanie przeznaczenia pomieszczenia za pomocą alfabetu Braille'a. W salach teleinformatycznych dostępne są urządzenia powiększające tekst dla osób niedowidzących oraz skanujące i odczytujące na głos tekst umieszczony w skanerze dla osób niewidomych. W budynku Uczelni znajdują się dwa obiekty gastronomiczne, sala dla matki z dzieckiem, szatnia, siłownia i sala fitness. Niedogodnością, którą należy w miarę możliwości rozwiązać jest odbywanie zajęć, w szczególności z większości lektoratów języka obcego, w innej, odległej części miasta, co jest utrudnieniem zarówno dla studentów jak i pracowników naukowych.

W Uczelni działa system biblioteczno-informacyjny dostępny dla studentów on-line. Studenci mają możliwość przeglądania katalogu za pośrednictwem Internetu i rezerwowania interesujących ich pozycji książkowych, co zasługuje na pozytywną ocenę. Biblioteka obsługująca oceniany kierunek studiów posiada niezbędny księgozbiór z aktualnymi pozycjami będącymi literaturą podstawową i uzupełniającą w odpowiedniej ilości i jakości. Liczba miejsc w bibliotece i czytelnii dostosowana jest do ilości studentów. W czytelnii istnieje możliwość skorzystania z Internetu lub komputera jednak ich ilość należałoby zwiększyć. Godziny otwarcia biblioteki jak i czytelnii są dostosowane do potrzeb różnych grup studenckich i należy uznać je za odpowiednie.

2. Opinia studentów na temat obiektów dydaktycznych, socjalnych i sportowych, w tym ich wyposażenia.

Studenci ocenianego kierunku na spotkaniu z zespołem oceniającym wyrazili opinie, iż baza dydaktyczna Uczelni jest zadowalająca i dostosowana do ich potrzeb. Studenci chwalili Władze Uczelni za działania zmierzające do poprawy warunków studiowania. Niektórzy spośród studentów prezentowali opinię negatywną na temat zajęć odbywających się w dużych odległościach od głównych budynków Uczelni. Studenci zgłaszali problem, iż Internet bezprzewodowy w budynku głównym Wydziału Nauk Pedagogicznych nie zawsze działa poprawnie, a korzystanie z Internetu w czytelni obostrzone jest koniecznością pozostawienia indeksu, który nie zawsze studenci posiadają ze sobą. Studenci skarżą się na jakość obsługi w bibliotece obsługującej oceniany kierunek podnosząc, iż pracujące tam osoby nie zawsze potrafią wyjść naprzeciw oczekiwaniom studentów co do obsługi jak również należytego traktowania drugiego człowieka.

Wizytowany Wydział posiada zadowalające warunki do realizacji planu i programu studiów z zakresu pedagogiki specjalnej. Liczba sal dydaktycznych i laboratoriów oraz wyposażenie w środki multimedialne zaspakaja podstawowe istniejące w tym względzie potrzeby. Towarzyszące temu zaplecze socjalne dla studentów i pracowników zapewne trudno uznać za imponujące, jednak w miarę wystarczające.

Ważną kwestią – zwłaszcza w tej Uczelni - jest też dostosowanie jej bazy dydaktycznej, a także jej oprzyrządowania do potrzeb rozmaitych kategorii osób niepełnosprawnych (niwelacja barier architektonicznych, windy, pętle indukcyjne dla osób słabo słyszących, napisy w alfabecie Braille’a, oprzyrządowanie komputerów, itp.).

Niewątpliwie mocną stroną bazy dydaktycznej Uczelni jest jej Biblioteka, gromadząca zbiory od wielu lat i stwarzająca dobre warunki do studiowania zarówno, dzięki posiadanym zasobom, jak i istniejącym warunkom.

Część VII. Sprawy studenckie.

1. Ocena spraw studenckich, w tym działalności samorządu i organizacji studenckich oraz współpracy z władzami uczelni.

W APS funkcjonuje samorząd studencki działający przez swoje organy na podstawie uchwalonego przez nie Regulaminu, którego zgodność z Ustawą i Statutem APS stwierdził Senat APS na podstawie art. 202 ust. 4 Ustawy. Regulamin spełnia przesłanki Ustawowe co do swojej treści. Samorząd studencki działa jedynie na szczeblu uczelnianym co spowodowane jest rozmiarami Uczelni, należy ocenić taki stan rzeczy pozytywnie. Uczelnia w pełni respektuje prawo do samorządności studenckiej i szanuje autonomię samorządu

studenckiego. Uczelnia przestrzega postanowień Ustawy dotyczących zadań i kompetencji organów samorządu studenckiego wspierając prawidłowe ich wykonywanie.

Uczelnia respektuje i spełnia wymagania art. 61 ust. 3 oraz art. 67 ust. 4 Ustawy, co do odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów i doktorantów w Senacie APS i Radzie Wydziału Nauk Pedagogicznych co należy ocenić jednoznacznie pozytywnie. Przedstawiciele studentów uczęszczają na posiedzenia wyżej wymienionych ciał oraz biorą w nich aktywny udział często będąc inicjatorami zmian w procesach dydaktycznych np. inicjatywa studentów w sprawie wprowadzenia tzw. e-indeksu.

Studenci ponadto uczestniczą w posiedzeniach ciał kolegialnych Uczelni zajmujących się procesem dydaktycznym i sprawami studenckimi, w tym stałych senackich komisjach oraz komisjach Rektorskich i zespołach zadaniowych. Przedstawiciele studentów są aktywnie włączani przez władze Uczelni, w większość działań związanych z procedowaniem nad sprawami studentów, a studenci aktywnie wykorzystują te możliwości przedstawiając swoje opinie i stanowiska częstokroć na piśmie proponując konstruktywne rozwiązania.

Uczelnia zapewnia odpowiedni udział przedstawicieli studentów w organach dyscyplinarnych Uczelni, w tym w komisji dyscyplinarnej dla studentów, odwoławczej komisji dyscyplinarnej dla studentów oraz komisji dyscyplinarnej dla nauczycieli akademickich

W trakcie przeprowadzanej wizytacji odbyło się jedno spotkanie z przedstawicielami samorządu studenckiego.

Uczelnia zapewnia na potrzeby działalności ustawowej i regulaminowej samorządu studenckiego niezbędną bazę lokalową wyposażoną w sprzęt biurowy, telefon stacjonarny i inne środki trwałe potrzebne do prawidłowego funkcjonowania. Sprzęt i środki trwałe jednak wydają się być przedmiotami wysłużonymi, dlatego sugeruje się doposażenie biura samorządu studenckiego w sprzęt bardziej odpowiadający najnowszym standardom. Środki materialne przeznaczone na cele działalności studenckiej są niewystarczające biorąc pod uwagę możliwości Uczelni i aktywność samorządu i studentów. Samorząd studencki ograniczony skromnymi środkami budżetowymi nie realizuje wszystkich swoich inicjatyw i zmuszony jest realizować cele najważniejsze i minimalnym kosztem. Uczelnia respektuje art. 202 ust. 6 Ustawy dotyczący decyzyjności organów samorządu studenckiego w sprawach rozdziału środków przeznaczonych przez organy Uczelni na cele studenckie. Samorząd studencki APS dokonuje podziału, o którym wspomniano powyżej i ma w tym pełną swobodę merytoryczną.

Współpraca pomiędzy Władzami Uczelni a organami samorządu studenckiego jest bardzo dobra. Kontakty charakteryzują się wzajemną życzliwością i konstruktywnym dialogiem. Postulaty samorządu studenckiego szczególnie dotyczące spraw studenckich są uwzględniane, a studenci zwyczajowo są proszeni o opinię w tych sprawach przez organy Uczelni. Na wyszczególnienie zasługuje niezwykle pozytywnie oceniana przez samorząd studencki współpraca z Kanclerzem Uczelni, który jest dla studentów wsparciem w sprawach znajdujących się w zakresie jego kompetencji. Władze Wydziału, którego częścią jest oceniany kierunek orientują się w strukturze samorządu studenckiego w jego specyfice i zasadach działania co zasługuje na wyróżnienie.

Samorząd studencki działa transparentnie i z poszanowaniem dla interesów studentów działając w pełni na ich korzyść. Przedstawiciele studentów biorą czynny udział w procesie kształtowania sylwetki absolwenta, planowanych efektów kształcenia poprzez udział w pracach nad planami studiów i programami nauczania. Studenci opiniują te akty zgłaszając własne propozycje rozwiązań dydaktycznych, a ich głos jest mile widziany przez władze Wydziału Nauk Pedagogicznych, co zasługuje na wyraźną pochwałę.

2. Ocena systemu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom wizytowanej jednostki.

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w szczególności z odpowiednim stosowaniem KPA oraz spełnianiem wymagań zawartych w art. 174 ust. 2, art. 179 ust. 2 Ustawy z aktywnym udziałem samorządu studenckiego. Zachowane są właściwe proporcje w podziale środków których wymaga art. 174 ust. 4 Ustawy. System pomocy materialnej oferowany studentom działa bez większych zastrzeżeń jest racjonalny i przejrzysty oraz nie notuje się większych opóźnień w wypłacie świadczeń dla studentów wizytowanego kierunku. Świadczenia wypłacane są regularnie, co miesiąc, za wyjątkiem pierwszego miesiąca przyznawania świadczeń gdzie występują drobne opóźnienia.

W Uczelni funkcjonuje komisja stypendialna oraz odwoławcza komisja stypendialna, które wyposażono na wniosek samorządu studenckiego w uprawnienia do przyznawania świadczeń pomocy materialnej w imieniu właściwych organów Uczelni. Spełniona jest zasada, iż większość składu komisji, o którym wspomniano wyżej stanowią studenci, o czym mowa w art. 177 ust. 3 Ustawy. Komisje działają zgodnie z przepisami Ustawy na podstawie czytelnych i powszechnie znanych procedur ogłaszanych na stronach internetowych Uczelni i obwieszczeniach w gablotach. Przewodniczącym komisji stypendialnych są studenci dlatego

należy uznać, iż działalność komisji odbywa się z poszanowaniem demokratycznych zasad funkcjonowania. Notuje się bardzo duży udział samorządu studenckiego w sprawach socjalnych studentów i w działaniach Uczelni związanych z przyznawaniem pomocy materialnej, co ocenić należy bardzo pozytywnie.

Studenci wyrażają zadowolenie i poparcie dla formy i procedur działania systemu przyznawania pomocy materialnej i uważają ten system za wydajny i sprawiedliwy.

3. Opinie studentów prezentowane w czasie spotkania z zespołem oceniającym.

Studenci bardzo pochlebnie wyrażają się o swojej Uczelni jako miejscu szacunku dla drugiego człowieka i zrozumienia dla indywidualnych potrzeb. Studenci chwalą zasadę wybierania specjalności na pierwszym semestrze studiów. Uważają ponadto, iż specjalności są ciekawe i pozwalają na indywidualnie ukierunkowany rozwój każdego uczestnika studiów. Mimo to nie brakuje zastrzeżeń co do działania poszczególnych elementów składających się na funkcjonowanie Uczelni. Studenci życzyliby sobie, aby w budynku Wydziału znalazła swoje miejsce stołówka, gdzie będzie można zjeść posiłek w odpowiednich do ich możliwości finansowych cenach. W chwili obecnej studenci uważają, że bufet w budynku Uczelni jest zbyt drogi. Studenci zgłosili problem funkcjonowania zajęć z wychowania fizycznego, na których wymagana jest 100-procentowa obecność, a usprawiedliwienia i zwolnienia lekarskie nie są respektowane przez prowadzących. Na przykład student, który posiada usprawiedliwienie lekarskie nieobecności musi odrobić zajęcia, na których był nieobecny. Odrabianie może jednak odbywać się tylko na zajęciach swojej grupy. Student nie ma możliwości wyboru innej grupy, a tym samym dogodnej dla siebie godziny odrabiania zajęć. Praktykę taką należy uznać za nieracjonalną i wymagającą niezwłocznej reakcji Władz Uczelni. Student powinien mieć możliwość usprawiedliwienia nieobecności w rozsądnej skali bez dodatkowych negatywnych dla niego konsekwencji. Studenci chwalą różnorodność form zajęć fizycznych udostępnianych przez Uczelnię. Studenci zgłosili problem stosowania przez niektórych prowadzących tzw. punktów ujemnych za udzielenie złej odpowiedzi na egzaminie lub brak jej udzielenia.

Problem ten był podkreślany przez studentów jako jeden z poważniejszych podczas spotkania z ZO. Prowadzący przedmiot ma oczywiste prawo wskazać formę zaliczenia jak również sposób oceniania studentów. ZO wyraża jednak zdanie, iż sama sytuacja egzaminu jest dla studenta stresogenna i nie ma potrzeby wówczas podwójnie go karać. Student bowiem za poprawną odpowiedź uzyskuje 1 punkt natomiast za brak odpowiedzi lub odpowiedź złą

nie otrzymuje 0, lecz ma odejmowany 1 punkt. ZO sugeruje przemyślenie sposobu takiego oceniania, aby nie niósł on ujemnych dla studenta skutków.

Uczelnia respektuje i spełnia wymagania Ustawy z art. 61 ust. 3 oraz art. 67 ust. 4 co do odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów i doktorantów w Senacie APS i Radzie Wydziału Nauk Pedagogicznych

Część VIII. Dokumentacja toku studiów.

Ocena zgodności prowadzonej w uczelni dokumentacji toku studiów, w tym albumu studentów, księgi dyplomów, teczek osobowych studentów i absolwentów, kart okresowych osiągnięć studenta i indeksów, wydawanych dyplomów i suplementów z przepisami prawa.

Album studentów i księga dyplomów są prowadzone w formie elektronicznej, centralnie dla całej Uczelni zgodnie z § 9 oraz § 11 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634).

Protokoły zaliczenia przedmiotu są prowadzone zgodnie z § 10 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Analiza losowo wybranych teczek studentów oraz osób skreślonych z listy studentów, wykazała, iż zasadniczo są one prowadzone poprawnie i zawierają wymagane dokumenty, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów.

Stwierdzono, że spośród decyzji wydawanych w indywidualnych sprawach studenckich wszystkie wyczerpują wymaganą przepisami formę.

Oglądowi poddano losowo wybrane indeksy i karty okresowych osiągnięć studenta. Stwierdzono w nich uchybienia wymagające usunięcia. Rejestr wydawanych indeksów i legitymacji jest prowadzony w formie elektronicznej. Można uznać, iż wpisy są sporządzane zgodnie z § 8 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Oglądowi poddano losowo wybrane dyplomy i suplementy oraz dokumenty związane z procesem dyplomowania. Dyplomy, choć wymagają pewnych korekt, sporządza się poprawnie, w wymaganym przepisami terminie trzydziestu dni od dnia złożenia egzaminu dyplomowego. Protokoły egzaminu dyplomowego są prowadzone prawidłowo, stosownie do § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie dokumentacji przebiegu studiów. Nie stwierdzono uchybień w pozostałej dokumentacji związanej z procesem dyplomowania.

Załącznik dodatkowy nr VIIIA – Uwagi szczegółowe do oceny dokumentacji toku studiów.

Analiza dokumentacji toku studiów pozwoliła na stwierdzenie, iż jest ona prowadzona zasadniczo w sposób prawidłowy. Dostrzeżono jedynie nieliczne niedociągnięcia, które nie wpływają na ogólną pozytywną ocenę tego aspektu działalności Uczelni.

Część IX. Podsumowanie.

1. Ocena spełnienia standardów jakości kształcenia.

Tabela nr 5.

Część raportu	Nazwa standardu	Ocena spełnienia standardów				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Cz. II	Struktura kwalifikacji absolwenta		x			
Cz. II	Plany studiów i programy nauczania			x		
Cz. IV	Kadra naukowo-dydaktyczna		x			
Cz. II	Efekty kształcenia		x			
Cz. V	Badania naukowe			x		
Cz. III	Wewnętrzny system zapewnienia jakości		x			
Cz. VI	Baza dydaktyczna		x			
Cz. I, VII	Sprawy studenckie		x			
Cz. I, IV, VIII	Kultura prawna uczelni i jednostki			x		
Cz. I, II, III	Kontakty z otoczeniem		x			
Cz. II, V	Poziom umiędzynarodowienia		x			

2. Ocena perspektyw utrzymania i rozwoju kształcenia na ocenianym kierunku w wizytowanej jednostce oraz ewentualne zalecenia.

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie **w pełni** respektuje większość kryteriów oceny jakości kształcenia.

Nie brakuje jednak w Uczelni spraw, które należy usprawnić, ponownie zweryfikować lub usunąć z życia akademickiego.

Zaleca się zwrócenie szczególnej uwagi na usunięcie niezgodności z Ustawą wskazanych w załączniku nr. 2 do Raportu. Ponadto oczekiwanym jest szerokie włączenie przedstawicieli studentów do dyskusji na temat harmonogramów zajęć i sesji egzaminacyjnych oraz do innych spraw związanych z organizacją studiów w tym planów zajęć i ich organizacji. W celu pełnego zagwarantowania skuteczności oceny zajęć dydaktycznych zaleca się przeprowadzenie szerokiej akcji promocyjnej ankiet ewaluacyjnych i idei jakie ze sobą niosą przy współpracy z samorządem studenckim. Bardzo oczekiwanym byłoby przekazywanie informacji zwrotnej do studentów o działaniach i zamierzeniach czynionych w związku z wynikami ankiet. Zaleca się również niezwłoczne usunięcie sytuacji nieodpowiednich związanych z tokiem studiów, a wskazanych w części VII Raportu tj. uwagi dotyczące punktów ujemnych z egzaminów oraz problemów związanych z zajęciami z wychowania fizycznego.

Oprócz wskazanych wyżej zaleceń należy podkreślić, iż Uczelnia charakteryzuje się transparentnością i przejrzystością działań, szczególnie w aspektach prawnych i proceduralnych dotyczących spraw studenckich. Zachowuje daleko idącą postawę wzorową w przestrzeganiu przepisów Ustawy związanych z autonomią i działalnością samorządu studenckiego i przyznawania pomocy materialnej. Jest miejscem nowoczesnym gwarantującym wysokie standardy lokalowe, otwartym i przyjaznym dla studiujących. Uczelnia stosuje sprawiedliwe zasady, których niezmiennie przestrzega.

Konieczne jest, dla uniknięcia wątpliwości potencjalnych pracodawców, wpisanie do suplementu, informacji zawartych w sylwetkach absolwentów, a dotyczących wskazanych miejsc pracy, nie zaś jedynie powołanie się na rozporządzenia. Uniknąć w ten sposób będzie można zwrotnych zapytań pracodawców o możliwość zatrudnienia absolwenta na danym stanowisku i w danym typie placówki edukacyjnej. Istnieje konieczność wskazania w programach studiów wymagań wstępnych realizacji przedmiotu oraz przypisanie koniecznej liczby punktów ECTS treściom przedmiotów podstawowych i kierunkowych. Należy stawiać wyższe wymagania seminarzystom. Istnieje konieczność ujednolicenia planów studiów tak, by w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych realizowane były te same treści.

Konieczne jest także włącznie do treści kształcenia wszystkich specjalności treści kształcenia z zakresu ergonomii.

Raport sporządziła na podstawie raportów cząstkowych:

prof. dr hab. Bożena Muchacka

Władze Uczelni i Wydziału nie skorzystały z możliwości złożenia odpowiedzi na raport i odniesienia się do sformułowanych w raporcie uwag, brak jest zatem podstaw do zmiany uprzednio sformułowanych ocen.